

Сабыйхэм ягъогу щынэгъончъэным пае

Ащ кырагъэблэгъагъэх псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ, культурэмкIэ министрствэхэм ялIыкIохэр, гъэсэныгъэмкIэ район гъэорышIапIэхэм, гъэсэныгъэ тедзэ къэзытырэ учреждениехэм ялофышIэхэр, гурыт еджапIэхэм якIэлэгъаджэхэр.

Семинарым къыщыгушIагъэх АР-мкIэ МВД-м и ГИБДД и ГъэорышIапIэ инспектор шъхьалэу Тээ Сурэт, гъэсэныгъэ тедзэ къэзытырэ Гупчэм иотдел ипашэу Алла Яшенкэр, гъогу щынэгъончъэу узэрэшызекIоштм зыщыфагъасэхэрэ «АвтокьэлэцIыкIум» ипашэу Александр Назаровыр, гъэсэныгъэмкIэ Джэджэ район гъэорышIапIэм илофышIэу Надежда Чусовар, республикэ кIэлэцIыкIу сымэджэщым хэт травпунктым ипашэу Шъхьэлэхьо Байзэт ыкIи нэмыкIхэр.

КъэгушIагъэху гъогухэм атехуэхэрэ хъугъэ-шIагъэхэм

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэрэ хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ Министрствэмрэ гъогу щынэгъончъэнымкIэ икъэралыгъо инспекция и ГъэорышIапIэрэ зэгъусэху апэрэу мы мафэхэм семинар-егъэджэн зэхашагъ.

ашыгуазэху, ахэр зэхэзыфыхэрэм къызэралыгъэмкIэ, хъугъэ-шIагъэу сабийхэр зыхафэхэрэм япчъагъэ илъэс къэс нахьыбэ мэху. ГушыIэм пае, 2010-рэ

илъэсым гъогу къыщыхъугъэ тхьамыкIагъом шъобж хэзыхыгъэху сабий 76-рэ кIэлэцIыкIу травпунктым ашагъэхэм, 2011-рэм а пчъагъэр 84-рэ

хъугъэ. 2012-рэ илъэсым кIэлэцIыкIоу гъогу хъугъэ-шIагъэм хэфагъэу, зIэзэнху ашагъэр 137-рэ. А илъэсым сабий гъогу къыщыхъугъэ тхьамыкIагъом хэкIодагъ. Врачхэм къызэралорэмкIэ, сабыеу ащ фэдэ хъугъэ-шIагъэ хафэхэрэм япроцент 30 — 40-р сымэджэщым зэрамышэрэр къызыдэплътэкIэ, ахэм ахафэрэр зэрэнахьыбэр къыбгүрIо.

Семинарым ямышыкIэу гъэпсыгъагъэ. Ащ хэлэжъагъэх нысхьапэхэм ятеатрэ иартистхэр, агитбригадэм хэт кIэлэцIыкIухэр. Семинарым хэлэжъагъэхэм ягушыIэхэм къахыщыгъ сабийхэр зыхафэхэрэ хъугъэ-шIагъэнахь макIэ зэрэхуштым зэ-

рэпылхэр, зэригъэгумэкIыхэрэр. Ащ фэдэу нысхьапэхэм ятеатрэу «Султан» зыфилорэм ипашэу Нэгъой Азэмагъ, ащ нэмыкIэу къэгушыIэгъэ инспекторхэм къауагъ еджапIэхэм кIонху, кIэлэцIыкIухэм аIукIэнху зэрэхьазырхэр.

Илъэс 40-кIэ узэкIэIэбжэмэ «ГъогузекIоным инспектор ныбжьыкI» (ЮИД) зыфилорэ движением лъапсэ фашыгъагъ. Семинарым а хъугъэ-шIагъэм тефэу зэхашагъ. Гъогу щынэгъончъэнымкIэ ащ ишIуагъэ къакоштгъэу къекIопIагъэхэм алытагъ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Сурэтхэр семинар-егъэджэным къыщытырахыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу Iоф зеришIэрэм ыкIи Адыгэ Республикэм икультура изыкыгъэIэтын иIахышхо зэрэхишIыхэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тамыгъэу «Закон. Пшъэрыл. Цыфыгъ» зыфилорэр фагъэшъошагъ **Кушъу Нэфсэт Зэчэрые ыпхъум**, культурэмкIэ Федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «КъокIыпIэм шыпсэурэ лъэпкхэм искусствэхэмкIэ я Къэралыгъо музей» Темыр КавказымкIэ икIутамэ ипашэ.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

**Чыгухэм якъэралыгъо кадастрэ уасэ епхыгъэу
Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъо зауэмэ
кIуачIэ ямылэжъэу лъытэгъэным ехылагъ**

1998-рэ илъэсым бэдзэогъум и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 135-р зытетэу «Уасэхэм ягъэнэфэн епхыгъэ Iофтхьабзэхэр Урысые Федерацием зэрэшызэрэхьэхэрэм ехылагъ» зыфилорэм ия 24.12-рэ статья диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**

1. КIуачIэ ямылэжъэу лъытэгъэнэу:

1) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2007-рэ илъэсым шэкIогъум и 30-м ыштэгъэ унашъоу N 194-р зытетэу «Чыгухэм якъэралыгъо кадастрэ уасэкIэ кIэуххэр ухэсыгъэнхэм ехылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2007, N 11) ия 1-рэ пункт; 2) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илъэсым тыгъэгъэзэм и 25-м ыштэгъэ унашъоу N 206-р зытетэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2007-рэ илъэсым шышъхьэлум и 30-м ышыгъэ унашъоу N 194-р зытетэу «Чыгухэм якъэралыгъо кадастрэ уасэкIэ кIэуххэр ухэсыгъэнхэм ехылагъ» зыфилорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъэм» (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2008, N 12).

2. Заштэрэ мафэм шегъэжъагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэху.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу **КЪУМШЫЛ Мурат**
къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 25-рэ, 2013-рэ илъэс
N 41

Домбай къушъхьэпчэнхэр...

Дунаеу тыкызыуцухьэрэм цыфым ыIэ джыри зынэмысыгъэ чIыпIэу иIэхэм афэгъэхьыгъэу икIыгъэ илъэсым документальнэ фильмэу «Кавказ» зыфилорэр серии 7 хъоу тырахыгъагъ. Ахэм ашыщэу зыр Адыгеим ичIыпIэ къабзэхэмрэ къыщыкIырэуц зэфэшъхьафхэмрэ афэгъэхьыгъагъ.

Телевидение гупчэм иапэрэ канал ары фильмэр тырахынэу зыгу къэкIыгъагъэри, ащ фэгъэхьыгъэ

проектыр къэзыгъэхьазырыгъагъэри.

Джыри Адыгеим икъушъхьэхэмрэ имэххэмрэ ащыпсэухэрэ псэушъхьэ Iэлхэм афэгъэхьыгъэу фильмакIэ шъхьафэу тырахыгъ. Ащ пае нэмыц кинематографищмэ Кавказ биосфернэ заповедникым мэзищэ фэдишэу Iоф шашIагъ, ащ къызылIыуытырэ чIыгухэм ячIыпIэ зэфэшъхьафхэм ащыпсэуэгъ.

Гъэмэфэ уахьтэм ахэм къушъхьэхэм ахэс пчэны-

цIэхэм (серны) ящылакIэ зыфэдэм тырахыгъ. Аужырэ къэкIогъум домбайхэм (зубры) алыпIагъэх, кIымафэр зэхэтху зэрэра-хырэм сурэтхэр тырахыгъэх.

Фильмэр тезыхыгъэхэм ямурад къадэхьыгъэу алытэ, ау джыри цIэ фашыгъэгъоп. Адыгеим шытырахыгъэ фильмэм шIэху апэрэ каналымкIэ теплъын тлъэкIышт.

ШЪАУКЪО
Аслъангуащ.

ГъогурыкIоныр щынэгъончъэным фэшI

Муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» гъогурыкIоныр щынэгъончъэнымкIэ икомиссие тыгъуасэ зэхэсыгъо илагъ. Ащ илофшIэн зэрищэгъ Мыекъопэ къэлэ администрацием ипашцэ ипшъэрылхэр зыгъэцкIэрэ Александр Наролиным.

Муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» игъогухэм 2012 — 2013-рэ илъэсхэм къатехухъагъ хъугъэ-шлагъэхэм Iофыгъоу къапыкIыгъэхэм афэгъэхьыгъагъ апэрэ упчIэу къызэрэгъуоигъэхэр зытегушылагъэхэр. Урысые Федерацием хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ щылэм игъогу-патруль къулыкIу ипашцэ ипшъэрылхэр зыгъэцкIэрэ Александр Семякиным

къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, блэкIыгъэ илъэсым Мыекъуапэ игъогухэм хъугъэ-шлагъэ 243-рэ къатехухъагъ. Ахэм нэбгырэ 19 ахэкIодагъ, 291-мэ шъобжхэр ахахыгъэх. Водительхэм автомобилыр псын-кIашцэу зэрэзэрафэрэр, шапхъэу шыIэхэр зэраукъохэрэр кыхыгъэ илъэсым гумэкIыгъошхоу къызэрэнэжы-рэр ащ къылуагъ. Илъэсым пыкIыгъэ мезитIум къалэм игъогухэм хъугъэ-шлагъэ 31-рэ къашыгъу, ахэм нэбгырэ 4 ахэкIодагъ, жъобжхэр ахэ-зыхыгъэхэр нэбгырэ 34-рэ мэхъух.

ГъогурыкIоныр щынэгъончъэным ыкIи хъугъэ-шлагъэхэм япчъагъэ нахъ макIэ шыгъэным апае къулыкIушIэхэм пэшIорыгъэшъ Iофтхъабзэхэр зэрэзэхашцэхэрэр А. Семякиным къыхигъэщыгъ.

Александр Наролиным къызылуагъэмкIэ, Мыекъуапэ

игъогу шъхьалэхэм автомобилхэр лъэшэу ащэзекIох, километрэ 40 алыгъынэу щытымэ, 100-м къышчымыкIэу мачъэх. Мы Iофыгъом нахъ лыпылгъэнхэу гъогу-патруль къулыкIу илофышIэхэм афигъэпытагъ.

2013-рэ илъэсым къыкIоцI Мыекъуапэ игъогухэу гъэцкIэжыынхэр зэшIылIэгъэнхэ фаехэм яспискэ штэгъэным

епхыгъэу къэгущылагъ муниципальнэ учреждениеу «Благоустройство» зыфиIорэм ипашцэу Иван Питиновыр. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, муниципальнэ гъогухэу асфальт зытелхэм япроцент 50 — 70-мэ, нэмыкI гъогухэм процент 80-м къехъоу гъэцкIэжыынхэр ящыкIагъэх. Джырэ уахътэм анахъэу уналэ зытебгъэтын фэе гъогуи 8 къыха-

хыгъэх, ахэм альэныкъокIэ тхыльхэр хъазырых. Шапхъэхэм адимыштэу, гъэцкIэжыынхэр зищыкIэгъэ гъогу 41-рэ агъэунэфыгъ.

ГъэцкIэжыынхэр зищыкIэгъэ гъогухэр къызэрэхыхыгъэ шыкIэм Александр Наролиныр кIэупчIагъ ыкIи агъэнэфагъэм джыри зэ хэплъэжыгъэн, анахъ шъхьалэхэр къыхыхыгъэнхэ фаеу ытлытагъ.

Нэужым Мыекъуапэ ичIыпIэхэу нахыбэрэмкIэ хъугъэ-шлагъэхэр къызышыхухэрэм адэжъ гъогурм сакыныгъэ къызэрэзыхыгъэбгъэфшцыр къызыIотыкIырэ социальнэ рекламэхэм ящитхэр гъэуцугъэнхэм фэгъэхыгъэу къэгущылагъ гъогу-патруль къулыкIу иинспекторэу Виталий Алексанян.

Зэхыхэм нэмыкI Iофыгъо-хэми ащытегушылагъэх, унэ-шъо гъэнэфагъэхэри ашIыгъэх.

ПАТЫКЪО Анет.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъ.

Джыри ауплъэкIущтых

Тигъэзет къызэрэхигъэщыгъагъэу, икIыгъэ илъэсым ишышъхъэлэу мазэ и 5-м къыщегъэжьагъэу Iоныгъом и 15-м нэс Урысыем иапшъэрэ еджапIэхэр ауплъэкIугъэх. УФ-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэхигъэуцогъэ шапхъэхэм адимыштэхэрэр непэрэ мафэм темыгъэпсыхъагъэхэу, IофшIэн тэрэзэу зэхэмыщагъэу ыкIи зэфашIыжыынхэ фаеу алъытагъэх. Ахэм ахэтыгъ бырсырышхо къызыпы-кIыгъэ апшъэрэ еджапIэу Урысые къэралыгъо сатыу-экономическэ университетыр.

УплъэкIунхэм упчIэ 50 фэдиз къыдалыгъэщыгъ. Ахэм ахэ-тыгъэх студентэу аштагъэхэм ЕГЭ-мкIэ гурыт баллэу ялагъэр, научнэ ушэтынэу еджапIэм чашIыгъэр кIэлэгъаджхэр ащ чIэтым ипчъагъэ зэрелъы-тыгъэр, еджапIэм гъотэу иIэр, кандидат ыкIи докторэу чIэтыр зыфэдизыр ыкIи нэмыкI упчIэхэм яджэуапхэр еджапIэхэм къатынхэ фэягъэ. Сыдэу щыт-ми, уплъэкIунхэм ауж Урысыем ит апшъэрэ еджапIэхэм ащыщэу 136-рэ ыкIи еджапIэхэм якъутамэхэу 450-рэ шIуагъэ къамытэу, дэу Iоф ашIэу алытагъ.

Iофыр ащ шыухыгъэ хъугъэп. УФ-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, уплъэкIунхэр джыри бжыхэм щыIэштых. Джи упчIэхэм къа-хагъэхъошт еджапIэм къычIэ-кIыгъэхэр IофшIапIэхэм зэря-щыкIагъэхэр, ахэм IофшIэн зэ-рагъотыгъэр.

БлэкIыгъэ уплъэкIунхэм ауж ректорхэм упчIэхэм зэрамы-гъэразэхэрэр, екIоллакIэхэр зэрашIомытэрэхэр къауагъ. Ахэм яшIошIхэр къыдилыгъэнхэу министерствэм къыгъэгъуэгъагъэх. Ау джы зэхэгъэ-уцогъэ шапхъэхэми ахэр агъэ-разэхэрэп. Ректорхэм зэралы-тэрэмкIэ, упчIэхэм хэгъэ-хъуагъэу афашIыгъэхэми икIу фэдизэу апшъэрэ еджапIэм изы-тет, ащ шIуагъэу къыхыбэрэр къагъэлягъорэп. УплъэкIун-хэм екIоллакIэу министер-ствэм афишIыгъэр зэблихъу-

нышъ, икIэрыкIэ шъыпкъэу ахэр зэхичэнхэу къашIошIыгъ, ау упчIэу щытыгъэхэм джы-ри къахигъэхъуагъ нахъ нэ-мыкI екIоллакIэ къыгъотыгъэп. Ректорхэм зэралытэрэмкIэ, апшъэрэ еджапIэм шIуагъэ къытэу илофшIэн зэхешэмэ, ащ зэрэщырагъаджэхэрэм изытет, идэгъугъэ а упчIэхэм къагъэ-лягъорэп, сыда Iомэ ахэр зы-фэгъэхыгъэхэр егъэджэным-кIэ апшъэрэ еджапIэм амалэу иIэхэр арых. Апэ уасэ зыфэ-пшIын фаер егъэджэнымкIэ шIыкIэ-амалыкIэу еджапIэм цагъэфедэхэрэр ары. Тхьапэм тетхагъэр арэп, зэрэщырагъа-джэхэрэ шъыпкъэр ары.

ЕджапIэм илофшIакIэ къы-зэрэпшIэн фаеу ахэм алъытэ-рэр ащ къычIэкIыгъэхэм яIоф-шIапIэхэм къащараIуалIэрэр, дунэе дипломэу къаратыгъэхэр, шIэныгъэхэмкIэ кандидат хъугъэхэр, IофшIапIэ зыгъо-тыгъэхэм япчъагъэ зыфэдизыр арых. Министерствэм еджапIэм идэгъугъэ-идэгъэ зэригъэ-унэфырэр къычIэкIыгъэхэм ащыщэу IофшIэнымкIэ биржэм хэуцагъэхэм япчъагъ ары. Ау IофшIэн зэрэщымыIэр апшъэрэ еджапIэм илажьэп. Ар социальнэ Iофыгъоу щыт. Непэ ныбжыкIэхэр лэжьэпкIэ цы-кIукIэ Iоф ашIэнэу чылэм кIонхэу фаехэп. Ари апшъэрэ еджапIэм илажьэп. Арышъ, апшъэрэ еджапIэм къычIэ-кIыгъэхэм Iоф зэрамышIэ-рэр гъэсэнэгъэу агъотыгъэм идэгъугъэ-идэгъэ епхыгъэп. Ахэр зэкIэ къыдэплъытэ-

хэзэ, уплъэкIунхэм укъякIол-лэн фае.

Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым ипроректорэу, педагогикэ ыкIи биологие шIэныгъэхэм-кIэ докторэу КIэрымыт Казбек гушылэгъу тшы-гъэ уплъэкIунэу Урысы-ем иапшъэрэ еджапIэ-хэм ащыкIуагъэм фэгъэ-хыгъэу.

— Iофым ащ фэдиз бырсыр къыпыкIынэу щытэп, — къе-луагэ проректорым. — Илъэс къэс апшъэрэ еджапIэхэм ижэктIотыгъэу федеральнэ министерствэм зэфэхьысыж-хэр рехьылIэх. Ахэм ялбыты-гъэу министерствэм кIэух-хэр ешIых. УпчIэхэр зэнэкъо-къум пае апшъэрэ еджапIэхэм афагъэхъэхэу, ахэм шъхьафэу джэуапхэр къаратыжыгъэхэу щытэп. ЫпшъэкIэ къызэрэ-щысIуагъэу, илъэс къэс отчет-тэу тшыIрэм елбытыгъэу зэфэ-хысыжхэр ашIыгъэх.

Шъыпкъэ, къыдгурымыIор-рэ упчIэхэр къыхэкIых. Гу-щылэм пае, IэкIыб къэралы-гъохэм къарыкIыгъэ студент-хэр нахыбэмэ, апшъэрэ еджапIэм нахъ дэгъоу Iоф ешIэ фэ-дэу еплых. Ау къэлэшхохэм, гушылэм пае, Москва, Санкт-Петербург япшъэрэ еджапIэхэм япшъэрылхэмрэ реги-ональнэ еджапIэхэм япшъэ-рылхэмрэ тIэкIу зэтэкIых. ЕтIанэ студент пэпчъ площа-дэу тефэрэр зыфэдизыр илъэс къэс къэтэгъэлягъо. Еджэ-пIакIэ пшIыгъэмэ дэгъу, ау умышIыгъэмэ, сыдзущтэу ащ хэхъошт? УплъэкIунхэм къы-далыгъэ апшъэрэ еджапIэм къычIэкIыгъэмэ ащыщэу Iоф-шIапIэ зыгъотыгъэр зыфэди-зыр. АщкIи илъэс къэс отчет тэшIы. ЕджапIэм илофшIа-кIэу къыгъэлягъорэмкIэ ми-нистерствэм ащ илофшIэн уасэ фешIы.

Арышъ, апшъэрэ еджэпIэ анахъ дэгъури отчетэу ыты-гъэм елбытыгъэу шIуагъэ къы-тэу Iоф зышIэрэмэ ахэмыфэн ыльэкIышт. Ар зэлытыгъэр отчетэу федеральнэ министер-ствэм фиэгъэхыгъэр ары.

СИХЪУ Гошпагъу.

Илъэси 10 тешIагъэу къаубытыгъ

Адыгэ Республикэм хэгъэ-гу кIоцI IофхэмкIэ и Министер-ствэу къызэритыгъэмкIэ, гъэтха-пэм и 18-м къыщегъэжьагъэу и 24-м нэс республикэм бзэ-джэшIэгъэ 88-рэ щызэрахыгъ. Ахэр цIыфым ыпкыынэ-лынэ шъобж хыльгъэр тырашагъэ-хэу 1, хъункIэн бзэджэшIагъэу 5, тыгъуагъэхэу 30, машинэр рафыжыгъэу 2, гъэпцIагъэ зыхэлэ бзэджэшIэгъэ 13, нэ-мыкIэхэри. Экономикэм ылъэ-ныкъокIэ хэбзгъэуцугъэр гъо-гогъу 17-рэ аукъуагъ. Бзэджэ-шIагъэ зезыхыгъэ нэбгырэ 80-р хэбзгъэуцугъэу къулыкIу-хэм агъэунэфыгъ, зэхэфын альэкIыгъэр процент 83-м ехъу.

БлэкIыгъэ тхьамафэм рес-публикэм игъогухэм хъугъэ-шIэгъэ 8 къатехухъагъ. Ахэм зы нэбгырэ ахэкIодагъ, нэбгыри 10-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. ЕшIуагъэу рулым кIэ-рысхэу водитель 60 гъогу-пат-руль къулыкIу илофышIэхэм къаубытыгъэх.

Илъэси 10-кIэ узэкIэлэбэ-жыкмэ, бзэджэшIэгъэ хыльгъэу зэрахыгъэр Урысыем хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министер-ствэ иотделэу Мыекъуапэ шы-Iэм иуголовнэ розыск илофы-шIэхэм къызылуахын альэ-кIыгъ. 2003-рэ илъэсым, гъэт-хапэм Адыгэ республикэ сы-мэджэщым шъобж хыльгъэхэр тешагъэхэу илъэс 60 зыныбж пенсионеркэр къащэгъагъ. Врачхэм альэкI кэнагъэп, ау ащ IэпыIэгъу фэхунхэ альэ-кIыгъэп, бзыльфыгъэм иду-най ыхъожыгъ. Ащ епхыгъэу следственнэ къулыкIуэхэм уго-ловнэ Iоф къызылуахыгъагъ.

Оперативникхэм зэхашцгъэ уплъэкIунхэм ашIуагъэкIэ, мы бзэджэшIагъэр зезыхыгъэу зэгущагъэхэр хульфыгъэр агъэ-унэфыгъагъ. Ар Мыекъуапэ щыщ, илъэс 36-рэ ыныбж, ыпэкIэ пчъагъэрэ хъапсым дэ-сыгъ. КъызэрэнэфагъэмкIэ, наркотикхэм альэныкъокIэ бзэджэшIагъэм зэрэхэшагъэм фэшI ар хыкумывм нумы-

сыгъэу, джырэ уахътэ хъапсым дэс.

ХэбзгъэуцугъэмкIо къулыкIу-хэм къалэкIэхыгъэ оперативнэ къэбарыр зэхэфызэ зэрагъэунэ-фыгъэмкIэ, илъэсипшIыкIэ узэкIэлэбэжыкмэ, бзэджэшIа-гъэр къызыщыгъуэгъэ мафэм мы хульфыгъэр иIахыыл бзыль-фыгъэ горэм лыхыуэзэ, иунэ ихыагъ, ар къылытыхъоу ригъэ-жыагъ. Ащ изекIуакIэ зыныбжэ хэкIотэгъэ бзыльфыгъэм ыгу рыхыгъэп ыкIи иунэ икIынэу къырилуагъ. Ар мыдрэм къе-мыкIоу къелункIыгъ. Пенсио-неркэр шъхъэкIэ тефагъ ыкIи иакыыл а чIыпIэм щыуагъ. Ащ къыхэкIыкIэ нэужым идунай ыхъожыгъ. ЫшIагъэм бзэ-джапIэр еуцолIэжыгъ, зэхэ-фынхэр макIох.

Гъэтхапэм и 22-м, чэщым сыхыатыр зыхэм адэжъ авто-мобил гъогуи Инэм — Бжэ-дыгъухъабл зыфиIорэм къы-рычъэщтыгъэ автомобилэу илъэс 56-рэ зыныбжэ хуль-фыгъэу къуаджэу Аскъэлае щыщыр зэрысыгъэм амыгъэ-унэфыгъэ бзэджапIэхэр къы-лъэжьэжи къагъэуцугъ. Куа-чIэр къызфагъэфедэзэ, лажэ зымыIэ хульфыгъэм ыIыгы-гъэ сомэ мин 34-р, мобильнэ телефонэу «Самсунг» ыкIи ав-томагнитолэу «Хендай» зыфи-Iохэрэр тырахыхи загъэбы-лыжыгъгъ.

Такыкь заулэ тешIагъэу хульфыгъэм гъогу-патруль къулыкIу илофышIэхэр ыпэ кыфагъэх ыкIи къехъулагъэр зэкIэри ахэм афиIотагъ. Ин-спекторхэм къуаджэу Пэнэ-жыкIуае къалыхыуэзэ, бзэ-джапIэхэр зэрысыгъэ машинэм фэдэ альэгъугъ. Ащ исыгъэ нэбгырищыр нэужым къаубы-тыгъэх. Ахэр ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэу къуаджэм щыщых, илъэс 20-м къыщегъэжьагъэу 26-м нэс аныбжэ. АшIагъэм бзэджапIэхэр еуцолIэжыгъэх, хъункIэн бзэджэшIагъэм епхы-гъэу уголовнэ Iоф къызылуа-хыгъ.

Республикэ зэнэкъокъоу «Воплоти свою мечту» зыфи-
лорэр Мыекъуапэ шыкыуагъ.
АР-м гъэсэнэгъэмрэ шлэны-
гъэмрэкIэ и Министерствэрэ
Мыекъопэ къэралыгъо универ-
ситетымрэ Иофтхъабзэм клэ-
шакло фэхъугъэх.
Республикэм икъалэхэм

ыкIи ирайонхэм арыт гурыт
еджаплэхэм яклэледжаклохэм
япроектхэр ары ащ къышагъэ-
лэгъуагъэхэр. Зэнэкъокъум
ылэныкыохэм ащыцъу нахь
апэблагъэр къыхахын амал
ялагъ, Ионыгъо мазэм къыше-
гъэжыагъэу ахэм Иоф адашлагъ.
ЗэкIэмкIи зэнэкъокъум хэлэ-

Яхъопсаплэ пхыращы

жээнхэу псэупIи 7-мэ командэ
зырыз къарыкыгъагъ, ныб-
жыкIэ нэгъыри 150-рэ проект-
хэм адэлэжыагъ. Командэ
пэпчэ иофшлагъэ такыкIэ 12-м
кыкIоцI къытегушылэн фэ-
ягъэ, видео техыгъэри игъу-
сагъ. Ащ икыгъэлэгъон кы-
дыхэлъытагъэу проектър шы-
лэныгъэм шыпхырышыгъэным
пае Иофыгъоу зэшугахыгъэхэри
къалотагъэх.

Джаш фэдэу Республикэ
гимназием иклэледжаклохэм
зэнэкъокъум ылэныкыоу «Со-
циальнэ проект» зыфилорэм
кыдыхэлъытагъэу «О уиза-
кыоп» («Ты не один») зыфилорэ
проектър Иофтхъабзэм кы-
шагъэлэгъуагъ. Зипсауныгъэ-
кIэ шыкIагъэ зилэ клэлэцIы-
кIухэм ар ателытагъ. Ящыла-
кIэ нахь гъэшлэгъон шлэгъэ-
ным фэшI клэледжаклохэм
джэгун программэ зэмылэ-
ужыгъохэр зхагъэуагъэх, са-
бийхэм залуагъакIэзэ нэлусэ
ашыгъэх. Мы программэр

клэледжаклохэмкIи сабийхэу
шыкIагъэ зилэхэмкIи хэхьо-
ныгъэшлоу зэрэщыгъэр зэнэкъо-
кыум кышыцыагъэщыгъ.

ПсэупIэу Тульскэм дэт гу-
рыт еджаплэу N 16-м иклэлэ-
еджаклохэм лэныкыоу «Си-
еджапл» зыфилорэр къыхахыгъ.
Зыщеджэхэрэм спорт комплекс
щышIыгъэным ар фэгъэхы-
гъагъ. Псауныгъэр псыхагъэ-
нымкIэ ащ мэхъанэу илэр ю-
рим хэтхэм къафалотагъ.

УпчIэу зэнэкъокъум кыща-
лэгъыгъэр бэ, лэныкыо пстэу-
ми анэсыгъэх. Командэхэм
ащыцъу теклоныгъэр кыдзэ-
хыщтыр къэшлэгъоагъэ, про-
ектхэр зым нахь адрэр нахь
гъэшлэгъоныгъ. Журим зэфэ-
хысыжыгъэр ымышIыхэзэ
Мыекъопэ къэралыгъо техно-
логическэ университетым ипа-
цэ ипшэрылгъэр зыгъэцкIэрэ
Надежда Кабановам командэ-
хэм шлугафтынхэр афишлы-
гъэх. Ягъэхъагъэхэм джыри
ахагъэхъонэу, псауныгъэ пытэ

яIэнэу ныбжыкIэхэм афэ-
лэлэуагъ.

Зэфэхысыжыгъэр мыщ фэдэх:
лэныкыоу «СиIоф» («Соб-
ственное дело») зыфилорэмкIэ
Адыгэкъалэ кыкIыгъэ клэлэ-
еджаклохэм япроект апэрэ
чIыплэр фагъэшъошагъ.

Лэныкыоу «Социальнэ про-
ект» зыфилорэм теклоныгъэр
республикэ гимназием кышы-
дыхыгъ.

«Сиеджапл» зыфилорэ лэ-
ныкыом Пэнэжыкыуае игурыт
еджаплэ ипроект нахь дэгъоу
щалытагъ.

ПсэупIэу Натырбовым иклэ-
леджаклохэм япроект лэ-
ныкыоу «Сиун» зыфилорэмкIэ
теклоныгъэ фагъэшъошагъ.
Теклоныгъэр къэзыкыгъэ ко-
мандэхэр шлугафтынхэмкIэ
агъэшлугагъэх, Министерствэм
идипломхэр аратыгъэх. Кы-
хагъэщыгъэ еджаклохэм яклэ-
лэгъаджэхэми шлугафтынхэр
афашыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.
Сурэтым итыр: **Теклоны-
гъэр кыдзэыхыгъэ коман-
дэхэм япашэхэр.**

• Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр •

Мыекъопэ дзэ гарнизоныр
зыдэшылэр къалэм ичIыплэ
аныхь дахэмэ ащыц. Ар псы-
хъоу Шхъэгъуащэ иджабгъу
лэныкыо игъэкIотыгъэу Iулэ-
шугагъ. Къушхъэ-бгы лъагэр
ащ къыпэлут. СэмэгумкIэ уп-
лэмэ плэгъурэри бгышхо.
Еж дээр зыдэлъыр бгъу пстэ-
умкIи къэшыхыагъ. Ащ ыпашъ-
хъэ итых саугъэт зэфэшхъаф-
хэр. Илгъэ залэклэ узэклэлэ-
бжыкымэ, мы чIыплэр нэжыгъэ.
Джы унэ зэтэтхэр бэу итых.

Адыгеим икыэлэ шхъалэ
дэлъ дзэм «Мыекъопэ дивизи-
онкIэ» цIыфхэр еджэх. Ар
Адыгеим ичIыгу щызэуагъ.
Граждан ыкIи Хэгъэгъу зэшхо-
ми ахэлэжыагъ. Мы илгъэсым
ибэдзэогъу мазэ ар зызэхаша-
гъэр илгъэс 95-рэ мэхъу. Ау
а дивизион хэхъэрэ дзэ частым
иубилей гъэтхэпэм и 25-м
игъэкIотыгъэу хагъэунэфы-
кыгъ. Ар Богдан Хмельниц-
кэм иорденэу я II-рэ степень
зилэр зишъошэ топ полкыр ары.
2008-рэ илгъэсым ибэдзэогъу
мазэ Адыгэ Республикэм и
Лышхъэу ТхыафIушынэ Ас-
лъан кыдыгъэкIыгъэ Указым
тегъэпсыкIыгъэу дивизион
фагъэшъошагъ медалэу «Ады-
геим и Шытхъуэхэ» зыфи-
лорэр. Дивизион ибыракъ а
медалыр кыхэжыуагъ.

1918-рэ илгъэсым къалэу Кур-
скэ полкыр зыщызэхашэм топ
дивизионкIэ клоттыгъэ. Граж-
дан заом иилгъэхэм дивизио-
ныр пхыашэу фыжыхэм ядзэ-
хэу Деникиныр, Шкуро, Вран-
гель зипащэхэм апэуцужыгъ.
Донбасс, Къырым, Кубань
ащыкIогъэ зэо кылыгъэхэм ахэ-
лэжыагъ.

Къалэу Новороссийскэ ти-
дзэхэм заштэжыым полкым
ишлугагъэу кыгъэкIуагъэр
кыдалыты, СССР-м и ЦИК ыщIэ-
кIэ кыфагъэшъошагъ Боевой
быракъ СССР-м и РВС и
Шытхъу тхылы игъусэу. Топым
епхыгъэ дзэкIолIхэм лыгъэрэ
блэнагъэрэ ахэлэу Врангель
зипэщадзэхэр хьалэчым клэгъэ-
кыгъэх. Артиллеристхэм Къы-
рым пае ашIыгъэ заохэм кы-
нышхо ащалэгъугъ, Хыкыумэу
Сиваш изыпырыкIыплэхэм ятоп-
хэр азэпырашыхэ зэхъуми агу
кIодыгъэп. Сыдэу хъугъэми,

Гъэтхэпэм и 25-м топ полкыр зызэхашагъэр илгъэс 95-рэ хъугъэ

Топыр яIашэу зэуагъэх

Къырым шхъафит тидзэхэм
ашыжыгъ.

Граждан заор артиллерист-
хэм Грузием шаухыгъ. Мы
чIыплэм грузин меньшевикхэр
зэралэклэу тидзэхэм къащы-
пэуцужыгъагъэх, зэкIэкложы-
хэ зэхъум гъогухэр, лэмыджэ-
хэр къагъаощыгъэх, къушъ-
хэдэкIыплэхэм акъосхэу ти-
дзэхэм ошIэ-дэмышIэу къате-
банэщтыгъэх. Грузием совет
хабзэр шыгъэуцугъэнымкIэ
полкым ишлугагъэу кыгъэкIуа-
гъэр макIэп. Мамыр илгъэхэм
ялгъэхэни артиллеристхэм
яIапэлэсэныгъэ хагъахъозэ
къулыкъур ахыгъ. 1931 —
1932-рэ илгъэхэм топ гъэон
ИофхэмкIэ ипшэрылгъэу яIэхэр
щытхъу хэлэу зэрагъэцкIа-
гъэхэм осэшхо кыфашыгъ.
Дзэ Плыжыым и РВС изэлэ-
пахырэ Быракъ Плыжэ ар-
тиллерие полкым кыфагъэ-

шъошагъ. 1936-рэ илгъэсым цIэ
лаплэу «Артиллерие снайпер
полк» зыфилорэр кыфаусыгъ,
ар кыушыхъагъэу дзэкIолI
пэпчэ алашхъэхэм тамыгъэхэр
атешIыхъэгъэн фаеу хъугъэ.
Ащ ыуж илгъэситIу тешлагъэу
полкым щыц дзэкIолI топы-
гъаохэр КъокIыплэ Чыжъэм
клохи, япон самурайхэу тичIыгу
кыбэнагъэхэр ифыжыгъэн-
хэмкIэ яшлугагъэу кыагъэкIуагъ.

Хэгъэгъу зэшхо кызежыэм
артиллеристхэр кыблэ гунап-
къэхэм ащылагъэх. 1943-рэ
илгъэсым полкым Мыекъопэ —
Шытхъэлэ лэныкыоу нэмыщ-
хэм ядзэхэм зыщагъэпыта-
гъэр пхырытхъугъэнымкIэ
ылгъэкI кыгъэнагъэп. Мы чIы-
плэм тидзэхэм зэо пхыашэу ша-
шыгъэхэм яшлугагъэкIэ, пыр
Адыгеимрэ Кубанрэ арафы-
жыгъ. Ащ кышыуцугъэхэп,
Украинэр, Чехословакиер,

Польшэр шхъафит зышIы-
жыгъэхэм топ полкыри ахэ-
тыгъ. Зэшхо илгъэхэм пый
мэхъаджэм зэрарэу ащ рихы-
гъэр зыфэдизыр кызалыгъэм
нафэ къэхъугъ танкэ 74-рэ, топ
батареи 18, дзот 87-рэ, пым
илгъэсыдзэ полкищ, пулемет
243-рэ зэрэзыхыгъэтыкыагъэхэр.

Хэгъэгъу зэшхо аухи, ти-
дзэхэм теклоныгъэр кызыда-
хыгъэм ыуж мэфэ залэ нахы-
бэ темышлагъэу СССР-м и
Апшэрэ Совет и Указ тегъэп-
сыкIыгъэу зигугъу къэтшIырэ
полкым кыфагъэшъошагъ
Богдан Хмельницкэм иорденэу
я II-рэ степень зилэр. Ар кыз-
кIэклэуагъэр илгъэситIлэ зыукъу-
дынгъэ заом артиллеристхэм
лыгъэу щызэрахыагъэр ары.
ДзэкIолI кызырыкло, сержант
ыкIи офицер нэгъыр 1851-мэ
Советскэ Союзым иорден-
хэмрэ медалхэмрэ къафэгъэ-

шъошагъэх. Зэо ужым я 9-рэ
дивизион хэхъэрэ полкыр илгъэс
42-рэ Мыекъопэ дзэ гарнизо-
ным дэлъыгъ.

Зигугъу къэтшIыгъэ артилле-
рие полкыр илгъэс 20-м ехъугъ
зызэбгыратIупшыжыгъэр.
Ащ хэтыгъэхэу непэ ветерани
100-м ехъу Мыекъуапэ цIэпсэ-
ух. Ахэм ащыщых Хэгъэгъу зэ-
ошхо хэтыгъэхэу П. И. Жмак,
П. В. Синюгиныр, В. М. Смир-
новыр. Адыгеим щыщхэу илгъэ-
сыбэрэ полкым хэтыгъэх офи-
цер ыкIи прапорщик артилле-
ристхэу В. И. Шкарбан, Б. С. Че-
ленгаровыр, П. А. Маркарян,
М. А. БжыащIор, В. Т. Мамедо-
выр, нэмыкIхэри.

Зэо ужым мы полкым къу-
лыкъур шахыгъ Адыгеим
щыщ офицерхэм. Ахэм ащыщ
полковникэу Сыджыхъэ Юр
Исхъакъ ыкIор. Ар полкым
ипащэуи уахтэ кыхэкIыгъ.
Прапорщик шхъагъу Хыакъунэ
Юсыф Тасимэ ыкIор Тэхъутэ-
мыкыое районым щыщ, Афга-
нистан шыкIогъэ заом хэтыгъ,
боевой наградитIу илагъ. Пра-
порщикэу БжыащIо Мурат
Адам ыкIор медицинэм икыу-
лыкъушлагъ, полкым щыщ дзэ-
кIолIхэм япсауныгъэу кыушъу-
мэгъэным чанэу пылыгъ. Те-
уцожь районым кыкIыгъэу
Хь. Батмэтыр дзэкIолI кызы-
рыкIуагъэми, шIукIэ къахэщы-
рэмэ ащыщыгъ.

Зигугъу къэтшIыгъэ артил-
лерие полкыр зыхэхъэрэ дивизи-
он 1950-рэ илгъэсым шегъэ-
жыагъэу къалэу Мыекъуапэ
дэлъыгъ. 1992-рэ илгъэсым иб-
жыхъэ шыкIэдзагъэу я 131-рэ
мотошхончэо шхъафкIэ бри-
гадэм еджагъэх. Я 131-рэ Крас-
нодар быракъплъыжыгъэхэу
мотошхончэо бригадэу Кутузо-
вымрэ Жыогъо Плыжыымрэ
яорденхэр зишъуашэр 1999-рэ
илгъэсым Абхъазым кIуагъэу,
грузин-абхъаз зэмызэгъыны-
гъэм илажаклоу шыI.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.
Ветеранхэм я Адыгэ рес-
публикэ совет ипрес-
суюлыкыу ипаш.

Сурэтым итыр: **Адыгеим
иветеранхэр артиллерист-
хэм аджэ хыакIэу кIуагъэх.**
(1992-рэ илгъэсым сурэтыр ты-
рахыгъ).

Литературэм инэклубгъу

Лъэпкъым

Пэублэ гушы

Цыфхэм афэдэх жъуагъохэри, жъогъохэч мэхъужхэшь чыгум хэкюдэжых... Темыр Кавказым ипролетар тхаклохэм я Ассоциация ипашэу В. Ставскэм (1928) ытхыщтыгъ: «...Организованного литературно-писательского движения в Адыгее-Черкесии нет, хотя эта область — одна из культурных национальных областей... — В. Ставскэм зыфилорэм демыгъэштэн плъэкыщтэп, адыгэ писательхэм я Союз зэхашэнэу агу къэкыгъагъэп Цэй Ибрахымэ «революцием ыпэкIэ тхэ зэхум», «урысыбзэкIи, украинабзэкIи, адыгабзэкIи ... тхылхэр къызыдегъэкIым». — Товарищей, имеющих произведения в области — до 15 человек. Три человека — вполне выявившиеся писатели...» Ащ къы-кIэлъыкIоуи Цэй Ибрахымэ, Мишурие Казбек ыкIи КIэрэщэ Тем-

бот ацIэ къыреIо, тхыгъэу яIэми ягугъу къешIы. Ассоциацием ипашэ хэкум иныбжыкIэ пчъагъэхэр нахъыжмэ ялъэуж къызэрэрыкIохэрэри хегъэунэфыкIы, арыгушхоу ягугъу къешIы. Ары шъхъае: «Лъэхъэнэ ямышIыкIагъ, — зэлъашIэрэ Шъхъэлэхъо Абу зэритхэу, — зэкIэри кIагъэ я 30-рэ илъэсхэм: зэрэхъ-зэрэшх-зэрэуи тхымакIагъоу илъэс заулэхэм рекIокIыгъэхэм...», нэужкIэ а илъэсхэм къакиIэлъыкIоу зэо мэшIошхо жъалымым — лъэпкъ литературэм игугъэпIэ ныбжыкIэ бэ дэдэ алыбжыагъ, лъэпсэкIод ашыгъ...

Жъуагъомэ афэдэх, шIугъэм, дэхагъэм фэстыхэшь цыфмэ ацIэхэри чышъхъэм къытенэжых...

Шэуджэн
Мыхъамод

(1912 — 1958)

Къуаджэу ХъатыгъужыкIуае Шэуджэн Мыхъамодэ къышыхуыгъ. Красногвардейскэ районым щыщ къутырэу КиселевкэIэ заджэхэрэм дэтыгъэ мэкIумэщ школ-интернатымрэ Краснодар техникумымрэ къыухыгъ. Iушэу, шъырытэу, цыф самбыр гъэтыллыгъэу ыкIи комсомол Iофхэм язэхэщэкIо чанэу Мыхъамодэ зыкыгъэлъэгъуагъ. А нэшэнэ шIагъохэр ныбжыкIэм анахъэу къызы-

щигъэлъэгъуагъэхэр зэошхор къежыи, фронтым зылохъэр арыгъэ. Шэуджэн кIалэр — капитаныгъ, политическэ IофышIэ дэгъоу игугъу ашыщтыгъ. Заор заухым бгъэхэлхъэ лъапIэхэр ыбгъэу хэлхэу, тыркъошхохэри телхэу Мыхъамодэ ихэку къыгъэзэжыгъ. Гумэхагъэп комсомолым икIэлэ плугъэ.

Жэбзэ дахэ Iулыгъ, литературэм пыщагъэу журналист шъыпкъагъ. Хэку гъэзетэу «Адыгейская правда» зыфилорэм иредакторыгъ, нэужым тхылъ тедзапIэм идиректорыгъ. Ау сыдигъокIи Мыхъамодэ гупсэф езымыгъэшIыщтыгъэр прозэм ипсыор лъэшхэр арыгъэ. Марышъ литературэ жабзэр уехъопсэнэу зэришIэщтыгъэр, тхакIэм гулътэ куу зэрэфырилагъэр мы рассказмэ IупкIэу ахэолъагъо.

Гъогу лъагъор IонтIэ-щантIэу кондэ пырацэмэ апырэкIы. Ар зэ псы хъалыгъуанэмэ арэкIо, зэ Iошхъэ цыкIуитIумэ азыфагурэ тIуакIэм дэкIы, амалэу иIэмкIэ шъоф пIанэм имыхъэу къушхъэбг бытым екIу.

Сапэр къитэкъоу лъагъор аубагъ. Гъогу нэпцэ дэдэм дэжэ окоп цыкIухэр, е ежъ гъогу шъыпкъэр бгъэм къынэсэу дэтыкIыгъэу улоклэ. Къулэджэ нэпкъым, псынэкIэчышхом пэблагъэу, блиндаж пытэ шыIыгъ. Сиординарцэу Хъутыжъ Исмелэрэ сэрырэ тымытхытхыхэу штабым тыкычIэкIыжыщтыгъэ.

— Хьалэмэт шъыу. Натрыфыр зэрэтIэпIырым фэдэу, минометкIэ къэхохэ зэпытыныр нэмыщхэм якIас, ау джы непэ къяхъуллагъэр сшIэрэп нахъ, — ыIуагъ Исмелэ игушыIэхэр зэкIищызэ.

А охтэ дэдэм тиджабгъукIэ тпэблагъэклаеу командэ жъынч макъэ къэлугъ. Зенитнэ топ цыкIоу, полуавтомат зыфалорэм ыпэ уашъом дэгъэзыгъэу куандэмэ мэкIэ дэдэу къахэ-щыщтыгъ. Ащ лъыпытэу дзэ-кIолI зытIуи къэлъэгъуагъ. Исмелэ тIэкIу къызэтеуцуи, ыIэгъу ынатIэ ригъэуцуи, ошъогум дэпIыгъэзэ къыпчыгъэ:

— Тхъачэтанэр нэ закъокIэ уашъом фычIэплъэу, кур-р-рт, кур-р-рт ыIоу, гумэкI зыхъурэм, ащыгъум шIу шыIэп. Ащ фэдэх зенитчикхэри. Мыхэмэ зыгорэ алыгъоу е зэхэхэу къычIэкIыи.

Зы лIыгъэ икIэббар

Ошъогу къашхъори, хыкIыIу самбырэри нэкIэ къэслыхъу-гъэх. ПIцэ пырэцэ зэе-тIуаехэу, лъэшэу залъэтызэ Новороссийскэ къушхъэбгъум къыкIоп-шыгъэхэми зи акъослъэгъуа-гъэп. Ахэм язакъоу мыгумэ-кIыхэу, къэгъэгъэ фыжъ цыкIоу жъым дихъыгъэм нахъыеу къохъапIэмкIэ куашъэщтыгъэх. КъыблэмкIэ хымрэ уашъомрэ зыщызэлукIэжъэу къыпшIо-шIырэм дэжъ гъоз къыди-хыеу нэм къыщэхъу.

— Мо плъэль. Бгъэжъ ныбджэхэр... Зы... тIу... тIокIырэ зыр... плIыр... — къыпчыгъэ сигъусэ.

Къэрэух пIонэу, апэжхэр тIыгъэу зэуж ишIагъэхэу «Онкерс-87»-рэ самолетхэр хы лъэныкъомкIэ лъагъэу къычIэ-утгъэх. Кур-купэу зэрэгощыгъэх, къопэ-къуапэу загъазэ. Мары ятфэнэрэ къушхъэтыкIэмкIэ куп нахъыбэм фиуэзэкIыгъ. Ахэр зашэхэрэр нафэ. Къушхъэ лъапсэм тиминометхэр щытых, ащ дэжыым хым екIурэ гъогур бгы тIокIэ бгъузэм щыблэкIы. Зы заулэми хы нэпкъэ зандэм фауэзэкIыгъ. Самолетищ горэ, къызэрэкIоштыгъэхэу, зыкIи дамыIонтIэхэу, занкIэу талъэ-ныкъокIэ кIахIо. Моу загъорэ зэпыурэм фэдэу къыпшIошIырэ ябыу макъи нахъ лъэшэу зэхэ-тэхы.

Исмелэ псынIкIэу гъогу нап-цэм Iут окоп цыкIум зыри-дзагъ, сэри сыздижыгъ. Хьар-зэу ошъогум ит бгъэжъ бзэ-джашIэмэ талъэплъэ, тадэжкIэ зыкIэзыунэкIыгъэмэ тыналэ атетэу тшъхъэхэр къыпIыкIэу окоп цынэм зедгъэкIыгъ.

— СэпIы, мишым ащыщ горэ тигъунэгъу батареим ... къемыкIурэмэ, — къыIуагъ Исмелэ.

Машинэ быу макъэмрэ адрэ самолетмэ радзыхыгъэ бомб-хэмрэ чIыгур зэрагъэгъы-рэмрэ къапхырыкIэу тиджаб-гъукIэ командэ чан батареим къыIуагъ.

— ЗэкIэри окопхэм шъуагъ! Ощыр сэры!

«Топым икомандир арын-фае мыр», — сыгукIэ сIуи, сыплъагъ. ЗыкIи ымыушъэфэу тоным итопынэ псыгъо кIыхъэ дигъэзыгъэшь къэбырэрэ пым зыфеуэзэкIы. Сержант сырыф ныбжыкIэр екIыгъэм нахъыеу тоным ефызыллагъэу окулярымкIэ маплъэ, псынIкIэу-псынIкIэу Iэ джабгъумкIэ приборхэр егъэчэрэгъух, загъорэ гушыIэ зырызхэр къэлух.

— КъахIо, къахIо... тызэрэ-шIэн...

ХэпшIыкIэу кIалэр мэгу-мэ-кIы, ау фэлэзэу, иапэрэу зэрэщы-мытыр плъэгъоу топыри, ащ ешIэкIыгъэ приборхэри егъэлэ-

рышIэх, зэлэбгъум зыфаер-егъоты, еубыты, егъазэ. Зэ, тIо-пкIантIэр IэгъуапэмкIэ Iуи-лъэкIыкIыгъ. Самолетэу къэб-лагъэрэм зыдигъазэу топынэм нахъ зэлэт зэпыт...

Нэ закъокIэ батареим сеп-ллы, адрэмкIэ пым сылгъэ-плъэ. Мары самолетыр къэсы, зедзышъ, ыпэ къырегъэзыхы, тпэмычыжъэу зэнкIабзэу къыт-тыреубытэ...

Джыри зы нэплъэгъукIэ сер-жантым зыфэсэгъазэ. «Сыда мыр жажэрэр» — сыгу къыре-дзэ, зыгорэ зэшIонэгъэн шъу-Iуа, сержантым сыфэгъуIэ, сыгу егъэплъы, тыгу... тыгу... ыIоу сыгу зыриутэкIэу зэхэсэхы. Гъоим нахъыеу сшъхъэ щы-зечъэрэр бэ: сыда топ шIагъор зыкIыгъэхъаулыерэр?... Исмелэ иавтомат къэспхъуати, къехы-рэм тесыубыты, зэпыу имыIэу зэкIэ дискым дэлъы щэр сы-утIупшыгъэ... Исмелэ зыгорэ къыIуи чIыгум зыригулIыгъ...

КъэлэрыкIэщ фашист та-мыгъэр нахъ ин къэхъоу къе-Iыхы, бгъэжъ бзэдджашIэм ыта-мэ гъэпллагъэу зыкIэзэрэриды-хэу къехы. Ишъ мэхъаджэ джы-дэдэм къыритэкъохинышъ, псынIкIэу дигъэзыекIыни дэ-кIоежышIт зыпIоным, быу-шIуи макъэм дыхэтэу тыкы... тыкы... пылуIкIэу, ыгъэжъэу, зэпымыоу щитфыри тоным

рыгъэкIыгъ, сержантми бгъэкIэ чIыгум зыхидзагъ.

ШIуи макъэм, быу макъэм тхъакIумачэр реуты, жы фар-зэм сшъхъэ чIыгум реутэкIы... дунаир зэтэчы... чIыгур мэ-гырзы, етIэ тэкъуафэхэмрэ са-пэмрэ тычIагъэсае. Нэ унIэ-пIэгъум акъылыр щэу...

Рэхъат... Тыпсаоу тыкызэрэ-нагъэр сшIошъ мыхъоу, зысы-мыгъэсысыхэу сынапIэ мэкIэ дэдэу слатыгъэу сэлплъэ. Чы-жъэу быу макъэхэр кIелукIы нылэп. Ау гъэшIэгъоны, мэфэ нэфынэр нахъ нэфы хъугъэ, сты-мае къэу. Сержантым ынэгъу-ллы къечъэхы нахъ мышIэми, топыр къеплIыхъэ. МокIэ-мыкIэ кыкIоопшыгъэ солдат-хэр зэрэгъэлъушыгъэм нахъыеу, зэдрагъаштэу, сержантым ечъалIэх, апхъуатгъэ агъашIоу «ура!» аIозэ дадые, анахы-жыIоу ахэт солдатим сержант ныбжыкIэр зэриубы-тылIи пытэу ебэугъ, Iэ щифагъ.

— Аферым, Долчэри, щит-фыри пым кIоцIыбгъэжыагъ, зэрэтыриубытагъэу, къымы-гъазэу фашист самолетым ибомбхэри иджыбэ шIои зэ-рильхэу чIыгум зыхебгъэсагъ. — Хъашхъурэлум ифэшIуа-шэ ыгъотыгъ, — гушIозэ къы-Iуагъ адрэ солдатим.

— Гушхоу узэрэекIуагъэм сегъэгъушхо, тхъауегъэлсэу, — сыкIэрыхыи сэри есIуагъ.

— Родинэм сыфэлажэ, то-варищ капитан! — мэкъэ чанкIэ къыпигъодзыжыгъ.

Пытэу ыIапэ сыубытыгъэ.

Литературэм инэклубгъу

Ихъарзынэщ Къэрэкъамыл

Ос куур алырэгъу шъабэу чышхъашом теубгъуагъ. Чылэ гъунэм лут садым дэт чыгхэр кондэ лъэктымэу чыжъэкIэ къэлъагъох. Мылэрысэ блэрым ишылкIэу, осым куамэхэр лонтIэ-шантIэу кыерешэхы, чыгыр фэбытышшоу кышшIуегъэшIы. Дунаим фыжымаер тырехы. КIымэфэ тыгъэм осыцэхэр кы-зепегъэлыды. Унэхэр, зы плъы-шго атеоу, Iэтэ фыжъ хъураех плонэу олъэгъух. Iатэ пэпчъ хэ-щыгъэу, ашгъапэхэр уашгъом клэгъэкъуагъэм нахъеу къуа-джэм Iугъо мээ ищыгъэ дахэ шъхъашыт.

ЧыIэ. Осыр пхъашэ, лъыIэ-сырэм мэкъэшхокIэ кыпэгъо-кIэу мэкъаскъэ. Гъогурыклом ищазымэ лъэдакъэ хъаблэр зэ-пигъэджжэу скъу-скъускъу кыгъэIу.

КIымэфэ мафэр кIако, пчы-хэм псынклэу зегъушху, штыр-гъукIым нахъ кIуачIэ ешIы. Ис-мел загъорэ хъакум еIабэш, машIор зегешIэ. ИIабэ къэс мэшIотэпыр кырехышъ, кIосэ зэпытрэ тугыныр клэгъэнжы. Гъогу чыIэм ыуж унэ фабэм пкъыр егъэблэрэгъы. Исмел креслэ куум зызырегъакIэм мылгъэш макъэкIэ радиом кы-

лорэм клэдэIуыкIэ, шъхъаукъа-гъэ. Зэ шъхъакIэ кыызтэтIысхы зауэрэ радиокъопсыр ыгъэчэ-рэгъугъ, ау зи ыгу рихын зе-мыгъотым, пчыхъашхъэ ады-габзэкIэ радиом кыIоштым едэлуныр имурадэу Мыекъуапэ кызышIорэ чIыпIэм тыригъэ-уцуагъ. Ащ лъыпытэу Исмел тIэклэу зыригъэкIи хэчыыагъ.

Щамсэт шхыныр столым ты-ригъэуцуи, лыжыым къеджагъ. Ау Исмел зи кыIуагъэп. ТIэклэу тешIагъэу етIани джагъэ. Зи джэуап земыгъотым, къашыкы-ри зэриIыгъэу, пчъэ пэлухор Iэ сэмэгумкIэ щигъэзыйи, лIы-жыым егын ихъисапэу собэм зычIапIэм, Исмел пытэу хэчы-ягъэу ыльэгъугъ. Ащ ышъхъэ упсыгъакIэр тIэклэу джабгъумкIэ дэхыгъэу креслэ шъабэм ытамэ тель, гушIуагъо горэ ельэгъуба плонэу, загъорэ хэпшыкIэу ынэ-гушъхъэхэр къеIэтых, ынэгъу зэIуехы, пэкIэ шуцIэри загъо-рэ мэхъублаблэ. Щамсэт сакъэу зэкIэIожыгъ.

— Тэтэжыр хэчыыагъэш, о узакъоу шхэ, сикIал, — ри-уагъ хъазырыпсэу чэтлыбжэм пэтIысхэгъэ Казбек цыкIум.

— Хъау, ащыгъум сэри тэтэжъ сежэшт, — ыIуи, хъалыгъу та-

къыр зыIэкилхыи, унэм илъэ-тыгъ. ПкIыхыпIэ елъэгъуми, пчынэо фэмб мэкъабзэр зехе-хыпэм кыгурымылоу, чыем ебэнэу шIукаерэ мыхъеу Ис-мелэ щысыгъ. Ау кIыригъэшэу оредыкIэ радиом кызыхедзэм, пэлухор тезыгъэм фэдэу чые-рэр кыызтэтIысхыи, ынэ кыыз-климыхыпагъэуи, псынклэу лаби приемник кьопс джабгъур лъэ-шэу ыIонтIагъ. Пчынэм ымэкъэ чан, унэр зэтричэу «къэрэкъа-мыл» зыкыIэтыгъ, чыеу кы-теуагъэр шъхъащиутыгъ.

ЫлIапэ кышчыкIидзагъэу кыпкъырыхъэзэ, оредым Исме-лэ зэлыштагъ, ос фыргынэшхом ишылкIэу мо Iэпкъ-лъэпкъышхо лIыжыр кыпхъуати ыльэ ты-ригъэуцуагъ. ИкIэлэгъум зере-сагъэхэу, ыльакъохэр лъэпэ-пцIыеу ардэдэм уцугъэх, ыIэхэри бгырышхом пэчIынатIэу запхъо-тагъ. Ауштэу нэпIээтэдзэгъу фэдиз ыукъудынгъэн. ЕтIанэ оредым зыкыIэтэу ымакъэ нахъ ча-нэу зыщыхъурэм унэ лъэгур ыгъэтIыгурыгоу ыльэдэкъитIу-кIэ телунокIи, пчынэм дыригъаштэу лъэпэчIасэм хыхагъ. Зэ ыльэкъо джабгъу ыпэ регъэшъы, кыыз-кIехъэш сэмэгум игъусэу цокъэ псынклэмкIэ пхъэмбгъу унэ лъэ-

гум телунокIэ, зэпымыоу джаб-гъумкIэ дэпкъым рекIокIы. Пчынэм кызыгъэпсынклэрэм, зепхъуатэшъ, лъэпэчIэсэ псын-клэклэ лъатэу, нэм фэмыплъэу псынклэу ыльакъохэр зэблихы-зэ, ыпэкIэ елгы. ЗыкIи кыкIы-римыгъэчэу, ыльакъомэ ялъэпэ-чIасэрэ ыпкъ зызэригъэщырэмрэ дахэу зэдрагъаштэу кIыбкIэ кы-зэкIэIожы, е гузэгум зынэсы-рэм елгышъ, кыдашгъорэм ыпэ иуцуагъэм фэдэу пчэгъу нэзым ызыныкIэ зэпечы, кызэтеуцощъ зыгъэлъэгъэ чэфым лъыпедзэ.

Оредым ыкIуачIэ тIэклэу кы-зельхырэм, къашгъорэм иуакъэ шъэ-шъэ макъэ тхъакIумэм кы-ридзэщыгъэ.

Пчынэм клэдэIуыкIэу Щамсэт зауэрэ щысыгъ. «ЛIыжыр къэ-зэгъушын, пчынэм езгъэдэлун» ыIуи пчъэр зыIуехым, зэтекъа-гъэу пчъэIушъхъэм тенагъ. Ыльэгъурэр ыгъэшIагъоу, ыкуа-шго теожыгъ, ау лIыжыым икIэшъуакIэу бэшIагъэу ымы-лгъэгъужыгъэм ынэ тедыкIагъ. Исмени ныор кылыгъэгъугъ ыкIи ардэдэм жыхъарзэм нахъ псынклэу нэмрэ Iэмрэ азыфагу Щамсэты кылыгъэIэси, ыблыпкъ шъабэу ыубыти зыдтыригъэсагъ. Пчынэ макъэм къекIужыгъэ Казбек цыкIур тэтэжыым икIа-шго кылыгъэгъэчфыгъ.

— Пап, пап, тэтэжыым изыгъэ-лъатэ еплъ, — ыIуи унэм иджы-кли, Казбек Iэгъу цыкIухэмкIэ теоу, дэпкIаеу ригъэжыагъ.

Ау анахъ ижъотыпIэм ошIэ-дэмышIэу пчынэм кыуухыгъ. Исмелэ лъэшэу жы кышши, ынатIэ пкIантIэр тыригъэжыкIыгъ.

— Ыхыи, нъю, сщыгъушпэ-жыгъэп ныIа уикIэсэ зыгъэлъа-тэр? — чэфэу, тIэклэу наклэ ышIи Исмел къеупчIыгъ.

— ПкIыхыпIэклэ мэлэхъо бэщым зыкыуигъэлъэгъуи укыIэтыгъэнэу кыычIэжыкIын нахъ, непэ джэгъоп ныIа, — Iушхып-цыкIыгъэ, нъюм кыыриIуагъ.

— Тижыышхъэ зэрэмафэм пае сыкъашго, нъю, угукIэ учэ-фымэ, ужыгъэмэи укыашгоэм емыкIоп, — лIыжыым кыIо-жыгъэ...

УХЫП. Ныбжымыр Гузъам-рэ зэдэкIох. Гузъамрэ IэпIэсэ-ныгъамрэ сьидигъокIи зэгъусэх. Бэ гухэлъэу Мыхъамоди иIагъэр, ары ишъхъае, ежъ игухэлъмэ хэб-зэ IофшIэныр апэ ригъэщы-щыгъэ сьидигъокIи. Къызэрэс-Iуагъэу, гъэзетым апэм ыпсэ хэ-лгыгъ. ЕтIанэ тхыль тедзатIэр ары. «Литературэм иIофы-шIэхэм ялпыIэгъушхуагъ. Зи тхыльгъэн, тхылымIоп ащ ре-дактировать ышIыгъэр...» Ежъ итхыльгъэм чэзыр анэсынэу хъуштыгъэн. Гухэлъ дахэр, гъэтхэпэ бзыу пIонэу, бгъэгум цыбыбыштыгъэ, «Къэрэкъа-мылыри» бгъэгум кышчышго-штыгъэ. Ренэу, мары, зэгъу ишъу, умыхъыжъ, игъо сифжыштыт, — ыIоти, Гузъэр Ныбжыым енкъокуштыгъэ. Ау чIыгу чы-жэ кыырихыгъэ тыркыошхохэр нахъ мэхъэдэжжэгъэх, Ныбжыым текIуагъэх... Ащ фэдэ лIыхэри щылагъэх...

Уджыхъу Адылджэрий

(1912 — 1943)

Кэстэнэ Дмитрий: «Анахъ шъэогъу лъапIэу сIагъэмэ гъобэкъое клалэу Уджыхъу Адылджэрие ащыщыгъ. 1927-рэ илгъэсым Краснодар еджакло сызэкIом, а лъэхъаным Адыгэ опор-нэ школэу щылэгъэ интернатим (арырэ педучилищымрэ зы унэ чIэ-тыгъэх) иятIонэрэ класс сыхагъ. Ащ щегъэжыагъэу заор къэхъуфэ Адыл-джэриерэ сэрырэ тызэдеджагъ, Iоф зэдэтшIагъ.

Адылджэрие (Адыгэ клэлэгъэджэ техникумыр, Краснодар клэлэгъэ-

джэ институтыр кыуухыгъэх!) анахъ дэгъоу еджэрэмэ ащыщыгъ, гуп-кIагъэ. Сурэтшыныр... литературэр шIу ыльэгъоу, бэ ыджыгъэу щытыгъ. Классикхэм ащегъэжыагъэу тхылы-кIэу кыдэкIыхэрэм ащыкIэIыжъэу яджэщтыгъэ. Урысыбзэри адыгабзэри дэгъу дэдэу ышIэщтыгъэх.

Адыгэ консервышI комбинатыр агъэп-си, апэ затIупщым, ащ пIаэкIо та-щэгъагъ. Ащ ехылаIагъэу Уджыхъум усэ шIагъо «Завод» ыIоу ытхыгъагъ...»

Ем тырифэлъфэр къытаIу.
А къытаIуагъэр сьидэу нэпIэхъ!
Тыкызыщыгъэу гъэр пкIыхыпIэ Iай.
Джы непэу тинепэ дахэм
Дунаем идахэр тэ тIуIахыгъу,
ДышIагъоу тыгъэишхом инэфы
Тырыфэпагъэу тырыкIэракI.
Тыгъэр къэрэкъамылэу мэкъынчэ;
ПхъэIычэр бзымэ къагъажыо;
Тыгъэхъажыоу лъэразэм икIагъо
Ылгъагъоу уалтэу къэгъэгъалтэр
нэщыщыгъы.
Тыгъэм дежыушъ мэкъэ ныб-жыкIэу,
Комбайнэ клэпсыр хъасэм ицэдэжэу,
Тыгъэм дэдэжэушъ данэм кыдашгоу
Ошгъогум пыгъашгъэр къепсыхы.
Ореды дахэ зыуси,
Осылтэу Арктикэр зышати,
Зичатэ ныим физыхы,
Хы фэдэу коцыр зыгъэкIи,

ЕтIупыгъэу мэбыу,
Зэблэузэ ихъагъохэр къечъэкIы,
ДунэякIэр ыкIоцIы щагъэгъы.

Пстэури зы хъярышIум ипкъыгъу

ЗэкIэ:
Уашгъом идахы,
Хы дахэм итеплъи,
Пшэхъоплгъым идышги,
Псы дышгъэм ящхыкIи, —
Ар зэкIэ, зэкIэ ...
ЗэикIэу гъэгъыгъэ!
Ау арэу дахэу дахэм иханIэ
Тынапэ тIатэу тэ тыхъмыплъ.
Нэмыплэу гъэрыпIэм тэ тыкы-щальфи

Завод

Мэгъызы, мэхъапцэ,
ЕтIупыгъэу мэбыу,
Зэблэузэ ихъагъохэр къечъэкIы,
ДунэякIэр ыкIоцIы щагъэгъы.
Уипчэдыжы кую сыкъэгъэгъушIо,
УишIомыкIышго сыкъэгъэгъы,
Нэф зэрэшгъэу о уиджэ макъэ
ЧыркIо пчъэгъабэ кыхыщы.
Кыхышчырэ дээр мыдзэ къодыуе
Дунаер банэклэ къахы.
ЯIахъ капиталым кытырахыгъэшъ
Хэгъэгъу шъхъафитыр агъэпсы.
ЗэрэгъэгъушIэу, зэрэгъэгъэотызэ,
Заводым зычIатакъо.
МашIор агъэгъалтэу
Лъыбгъэшго баим зэрэфэмылажэу
ЛэжыакIом зэрэдэлэнылэрэр зэдашIэу
ЯIофшIэн аублэ ...
Заводыр мэгъызы, мэхъапцэ,

ШпункIэу чIы чIэгъэр зыгъауи, —
Пстэури а зы оредым дэгъушIо,
Пстэури а зы хъярышIум ипкъыгъу.

УХЫП. Поэзием изэкъуагъэн, лите-ратурнэ-критическэ статьяхэри, рас-сказхэри, талант инрэ гупышэс куурэ ахэлъэу Адылджэрие мымакIэу кыы-IэкIэIыщтыгъэх. Тхыль шъхъаф шIыгъэу а пстэури кыдыгъэкIынэу игъо имыфагъэмэи, поэт ныбжыкIэм уехъопсэнэу щыт. ЕджэпIэ програм-мэм хэуцуагъэу, иапэрэ усэу («Заводым» непэ кызнэсыгъэмэи ыкIуачIэ из, хре-стоматие тхылымэ къадэхъэ, кыит-кIэхъухэрэ клалэмэ зрагъаиIэ.

«Орловск-Курскэ зэошхор (дуга зыфаIоштыгъэр — Цу. Ю.) зыцаублэ-ным кытаIокIэ тэ Миусэ тыIултэу, — етхы Кэстэнэ Дмитрий, — Уджы-хъум тхыль кысфитхыгъагъ. Ащы-гъум капитан звание иIагъ, батареим (минометнэ ротэм — Цу. Ю.) ико-мандирыгъ...» Нэфылыгъэ бзыу оредыIуал пIонэу, лIыхъужыгъэ зэрехъэ-зэ, мы чIыналгъэр ары дзэпэцэ усэIо ныбжыкIэр игъонэмыс зыщыхъу-щтыр, бжыхъэм идахэгъоу, 43-рэ илгъэ-сым имэшIошхо нахыи зэкIэблагъэу...

Лыгъэишхоу хэлгыгъэм ишыхъаты-шIоу орден ыкIи медаль лъанIэхэр Адыл-джэрие кыфагъэгъишIоштыгъ.

Я 4—5-рэ нэкIубгъохэр
зыгъэхъазырыгъэр
ЦУЕКЪО Юныс.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунэшъо зауламэ кӀуачӀэ ямыӀэжъэу лъытэгъэным ехыӀлагъ

Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэмрэ Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэрэ адиштэу гъэпсыгъэнхэм фэшӀ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешӀы:**

1. КӀуачӀэ ямыӀэжъэу лъытэгъэнэу:
1) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2006-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 3-м ышӀыгъэ унашъоу N 38-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэ-ухэрэм яунэгъо Иофхэм апае псышъо газэу агъэфедэн альэкӀыштымкӀэ шапхъэхэм яхыӀлагъ» зыфи-лорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэу-гъогъэхэр, 2006, N 4);
2) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2007-рэ илъэсым чъэпыогъум и 23-м ышӀыгъэ унашъоу N 182-р зытетэу «Газэу агъэкӀодыгъэр зы-

фэдызыр зэрэзрагъэшӀэрэ пкыгъогъэр щымыӀэхэ зыхыукӀэ, цӀыфхэм газэу агъэфедэн альэкӀыштымкӀэ шапхъэхэм яхыӀлагъ» зыфи-лорэм (Адыгэ Рес-пуб-ликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэу-гъогъэхэр, 2007, N 10) иа 1-рэ, иа 2-рэ пунктхэм;

3) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2010-рэ илъэсым Ионыгъом и 14-м ышӀыгъэ унашъоу N 171-р зытетэу «Электроэнергиеу агъэкӀодыгъэр зыфэдызыр зэрэзрагъэшӀэрэ пкыгъогъэр щымыӀэхэ зыхыукӀэ, цӀыфхэм электроэнергиеу агъэфедэн аль-экӀыштымкӀэ шапхъэхэм яхыӀлагъ» зыфи-лорэм (Ады-гэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэу-гъогъэхэр, 2010, N 9) иа 1-рэ, иа 2-рэ пунктхэм;

4) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рэ илъэсым шэкӀогъум и 24-м ышӀыгъэ унашъоу

N 243-р зытетэу «Электроэнергиеу агъэкӀодыгъэр зыфэдызыр зэрэзрагъэшӀэрэ пкыгъогъэр щымыӀэхэ зыхыукӀэ, цӀыфхэм электроэнергиеу агъэфедэн аль-экӀыштымкӀэ шапхъэу щыӀэхэм зэхьокӀыныгъэ афэ-шӀыгъэным ехыӀлагъ» зыфи-лорэм (Адыгэ Респу-б-ликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэу-гъогъэхэр, 2011, N 11).

2. Заштэрэ мафэм шегъэжъагъэу мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу ыкӀи 2013-рэ илъэсым щылэ ма-зэм и 1-м кышгъэжъагъэу правэм ыльэныкьокӀэ азыфагу илъ хъугъэ зэфыштыкӀэхэм альӀэсы.

Адыгэ Республикэм И ПРЕМЬЕР-МИНИСТРЭУ
КЪУМПЫЛ Мурат

кь. Мыекъуапэ,
мэзаем и 18, 2013-рэ илъэс
N 28

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и ГъэlorышӀанӀэ илофыгъо зауламэ яхыӀлагъ

Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и ГъэlorышӀанӀэ икьутамэхэм ялофышӀэхэм лэжъапкӀэ зэраратырэм хэбзэ икьу хэлъхъэгъэным тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешӀы:**

1. Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и ГъэlorышӀанӀэ икьутамэхэм федеральнэ бюджетым исубвенциехэр кызыфыхагъэкӀыхэрэм ащылэжъэрэ пчъагъэр нэб-гыр 42-кӀэ нахъ макӀэ шӀыгъэнэу.
2. ИофшӀэным епхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм диштэу мы унашъор агъэцӀкӀэнымкӀэ ищыкӀэгъэ зэхэцэн Иоф-тхъабзэхэр Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и Гъэlorы-шӀанӀэ зэрихъанхэу.
3. ЗэхьокӀыныгъэ фэшӀыгъэнэу:
1) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2007-рэ илъэсым чъэпыогъум и 8-м ышӀыгъэ унашъоу N 176-р зытетэу «Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и ГъэlorышӀанӀэ илофыгъо зауламэ яхыӀлагъ» зыфи-лорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэу-гъогъэхэр, 2007, N 10, 12; 2009, N 9), а 1-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
«1. Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и ГъэlorышӀа-

пӀэ икьутамэхэм федеральнэ бюджетым исубвенци-ехэр кызыфыхагъэкӀыхэрэм нэбгыр 212-мэ Иоф ашӀанӀэу, лэжъапкӀэмкӀэ мээ фондыр сомэ мин 2327,1-рэ хъунэу ухэсыгъэнэу, ащ шыщэу:

- 1) Мыекъопэ мэххэмкӀэ — нэбгыр 56-рэ;
2) Первомайскэ мэххэмкӀэ — нэбгыр 51-рэ;
3) ГъозэрышӀэ мэххэмкӀэ — нэбгыр 52-рэ;
4) Красногвардейскэ мэххэмкӀэ — нэбгыр 48-рэ;
5) Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ ишъо-лыр диспетчер кьулыкъу — нэбгыри 5.»;
2) Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и ГъэlorышӀанӀэ икьутамэхэм ялофышӀэхэм лэжъапкӀэ зэраратырэм ехыӀлэгъэ Положениеу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рэ илъэсым Ионыгъом и 28-м ышӀыгъэ унашъоу N 191-р зытетэу «Адыгэ Республикэм мэххэмкӀэ и ГъэlorышӀанӀэ икьутамэ-хэм ялофышӀэхэм лэжъапкӀэ ятыгъэнымкӀэ шӀэхъакӀэм зэрэтэхъэхэрэм ехыӀлагъ» зыфи-лорэмкӀэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ

зэхэу-гъогъэхэр, 2009, N 9) мыщ фэдэ зэхьокӀыны-гъэхэр фэшӀыгъэнхэу:

а) я II-рэ разделым иа 2-рэ пункт хэт гушыӀэхэу «2008-рэ илъэсым жъоныгъуакӀэм и 29-м ашӀыгъэ унашъоу N 248-р зытетэу «Рабоч сэнэхъатхэмкӀэ ква-лификации купхэр ухэсыгъэнхэм ехыӀлагъ» зыфи-лорэм ауж гушыӀэхэу «2007-рэ илъэсым шышъхъӀум и 6-м аштэгъэ унашъоу N 526-р зытетэу «Медицинэ, фармацевт ИофышӀэхэм яквалификации купхэр ухэсы-гъэнхэм ехыӀлагъ» зыфи-лорэр хэгъэхьогъэнхэу;

б) гуадзэр икӀэрыкӀэу къэтыжъыгъэнэу.
4. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм шегъэжъа-гъэу мы унашъом (я 3-рэ пунктым иа 1-рэ подпункт хэмтэу) кӀуачӀэ иӀэ мэхъу. Мы унашъор официальной кызыхаутырэ нэуж мээитӀу зытешӀкӀэ я 3-рэ пун-ктым иа 1-рэ подпункт кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм И Премьер-министрэу
КЪУМПЫЛ Мурат

кь. Мыекъуапэ,
мэзаем и 19, 2013-рэ илъэс
N 30

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Къэралыгъо, муниципальнэ фӀео-фашӀэхэм ягъэцӀкӀэнкӀэ пшъэрылъыбэ зилэ уполномоченнэ гупчэм ехыӀлагъ

2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м аштэгъэ Фе-деральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фӀео-фашӀэхэр зэрагъэцӀкӀэхэрэм ехыӀлагъ» зыфи-лорэм иа 16-рэ статья, Урысые Федерацием и Правительствэ 2012-рэ илъэсым тьгъэ-гъазэм и 22-м ышӀыгъэ унашъоу N 1376-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фӀео-фашӀэхэр зыгъэ-цӀкӀэхэр, пшъэрылъыбэ зилэ гупчэхэм ялофшӀэн зэ-рзэхэцӀгъэшт шӀыкӀэр ухэсыгъэным ехыӀлагъ» зы-фи-лорэм адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешӀы:**

1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет уч-реждениеу «Къэралыгъо, муниципальнэ фӀео-фашӀэхэр

зыгъэцӀкӀэрэ, пшъэрылъыбэ зилэ гупчэр» гъэцӀкӀэкӀо хабзэм ифедеральнэ кьулыкъухэу къэралыгъо фӀео-фашӀэхэр зыгъэцӀкӀэхэрэм ззэгъыныгъэ адэшӀыгъэ-нымкӀэ уполномоченнэу гъэнзэфэгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ мы унашъом иа 1-рэ пункт диштэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къэралыгъо, муниципальнэ фӀео-фашӀэхэр зыгъэцӀкӀэрэ, пшъэрылъыбэ зилэ гуп-чэм» иучредительнэ документхэм зэхьокӀыныгъэхэр афишӀынэу.

3. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет уч-реждениеу «Къэралыгъо, муниципальнэ фӀео-фашӀэхэр

зыгъэцӀкӀэрэ, пшъэрылъыбэ зилэ гупчэм» мы унашъор гъэцӀкӀэкӀо хабзэм ифедеральнэ кьулыкъухэу ыкӀи къэралыгъо мыбюджет фондхэу къэралыгъо фӀео-фашӀэхэр зыгъэцӀкӀэхэрэм, джащ фэдэу Адыгэ Рес-публикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцӀкӀэкӀо органхэу ыкӀи чыпӀэ зыгъэlorышӀэжынымыкӀэ органхэу Адыгэ Республикэм шьзэхэцӀгъэхэм алӀкӀигъэхъанэу.

4. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм шегъэжъа-гъэу мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм И Премьер-министрэу
КЪУМПЫЛ Мурат

кь. Мыекъуапэ,
мэзаем и 21-рэ, 2013-рэ илъэс
N 37

Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунэшъо зауламэ кӀуачӀэ ямыӀэжъэу лъытэгъэным ехыӀлагъ

Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм диштэу гъэпсыгъэ-ным фэшӀ **унашъо ешӀы:**

1. КӀуачӀэ ямыӀэжъэу лъытэгъэнэу:
1) Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2011-рэ илъэсым Ионыгъом и 5-м ышӀыгъэ унашъоу N 221-р зытетэу «Къэралыгъо пшъэрылъэу «Цыфхэм ятхыгъэхэм Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ, ащ ичӀыпӀэ кьу-лыкъухэр, кыфӀелорышӀэрэ учреждениехэр зэрахап-лэхэрэр ыкӀи ахэр зэрэрагъэблагъэхэрэр» зыфи-лорэр гъэцӀкӀэгъэным пае Адыгэ Республикэм ИофшӀэ-нымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент ухэсыгъэным ехы-лагъэм» иа 1-рэ пункт;
2) Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым бэдзэогъум и 6-м ышӀыгъэ унашъоу N 148-р зыте-тэу «Къэралыгъо пшъэрылъэу «Цыфхэм ятхыгъэ-

хэм Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ, ащ ичӀыпӀэ кьу-лыкъухэр, кыфӀелорышӀэрэ учреждениехэр зэрахап-лэхэрэр ыкӀи ахэр зэрэрагъэблагъэхэрэр» зыфи-лорэр гъэцӀкӀэгъэным пае Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхьокӀыныгъэхэр фэшӀыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфи-лорэм;

3) Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым тьгъэгъазэм и 24-м ышӀыгъэ унашъоу N 333-р зытетэу «Къэралыгъо пшъэрылъэу «Цыфхэм ятхыгъэ-хэм Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ, ащ ичӀыпӀэ кьу-лыкъухэр, кыфӀелорышӀэрэ учреждениехэр зэрахап-лэхэрэр ыкӀи ахэр зэрэрагъэблагъэхэрэр» зыфи-лорэр гъэцӀкӀэгъэным пае Адыгэ Республикэм ИофшӀэ-нымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхьокӀыныгъэхэр фэшӀыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфи-лорэм.

2. Къэбар-правовой отделым инашъу О.В. Дол-голенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшӀэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайт ригъэхъанэу, гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», джащ фэдэу мазэм зэ кьыдэкӀырэ сбор-никуу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэу-гъогъэхэр» зыфи-лорэм кыхаутыным пае ар алӀкӀи-гъэхъанэу;

— Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшӀэхэу правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным пае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ и ГъэlorышӀанӀэу Адыгэ Респу-б-ликэм щыӀэм лӀкӀигъэхъанэу.

3. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм шегъэжъа-гъэу мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА

кь. Мыекъуапэ,
мэзаем и 14, 2013-рэ илъэс
N 31

Лыхъужьыр ащыгъупшэрэп

Джырэблагъэ ветеранхэм яреспубликэ совет ихьэклагъ Гоцэ-кьо Махьмудэ. Ащ Щытхъум иорден истепенищ ил, Советскэ Союзым и Лыхъужьыцлэ лъаплэ кыызфаусхэрэм афагъадэхэрэм ащыщ. Псауу ыкли узынчъэу Хэгъэгугу ззошхом кыхэклыжыгъ, Краснодар щэпсэу. Адыгэ къуаджэу Лъэустэнхьаблэ кыыхъугъ, илъэс 94-м ит.

А мафэм лыхъужьыр кыыздищэгъ Адыгэ Республикэм иллыклогу Краснодар краим щылэ Трахьо Тимур. Адыгеим и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан наградэ лъаплэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиорэр ащ ыбгъэ кыхилхъагъ. Ащ ыуж тисовет кызырагъэблэгъагъэр.

Адыгэ Республикэм иветеран совет итхьаматэу, полковникэу Къоджэ Аслъан Хэгъэгугу ззошхом илыхъужьэу ыкли иветеранэу Гоцэкъом фэгущуагъ, кыфагъэшъошгъэ наградэ лъаплэр мафэ фэхъунэу зыфэлъао нэуж, ежыр зыклатхъыгъэ Щытхъу тхылъ ритыгъ, псауныгъэ пыгъэ иэнэу фэлъауагъ. Ветеран советым иИофышлэхэм афэшхъафэу кызэрэуагъагъэхэм ахэтыгъэх республикэм лъапкэ Иофхэмкэ, Іэкыб къэралхэм ащыпсэурэ

тильэкпкъэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкэ ыкли кэбар жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет итхьаматэу Шхъэлэхъо Аскэр, МВД-м иветеранэу, полковникэу, лыхъужьым иккоджэгъуо Мыекъуапэ щыпсэурэ Едыдж Пщымафэ.

1919-рэ илъэсым кэхъугъэ клэлаклэр Хэгъэгугу ззошхом кымыжъэзэ дзэ къулыкъум ащэгъагъ. Апэ советскэ-фин заом хэлэжъагъ. Ащ ыуж 1941-рэ илъэсым тыхэгъэгугу нэмыщхэм зао кызырашыллэм Брянскэ

— Смоленскэ чыплэхэм ащыклогъэ ззо хылыгъэхэм ахэлэжъагъ, къаулагъ. Госпиталым зыщэгъэжъуж нэуж я 2-рэ гвардией шыудзэ корпусым иэскадрон хэтыгъ. Ащ ыпэккэ саперхэм зэрахэтыгъэр кыдалыти, сапер батальоным хагъэхъагъ.

1943-рэ илъэсым ибжыхъэ кьалэу Курскэ дэжъ щыклогъэ ззо хылыгъэхэм Гоцэкъор ахэтыгъ. А чыплэм лагъымэ пчэгъабэу кыщычлэхыгъэм кыкклогъагъ медалэу «За от-

вагу» зыфиорэр. Лъэустэнхьэблэ клалэр псыхъоу Сож дэжъ ятлонэрэу кыщыаулагъ.

Хэгъэгугу ззошхом аухынклэ илъэс нахъыбэ къэмынагъэу апэрэу Щытхъум иорден ия 3-рэ степень зилэр командованием кыфигъэшъошагъ. Ар зыщыхъугъэр псыхъоу Вислэ тидзэхэр зэпырыклэхэ зэхъур ары. Саперхэм ашыгъэ паромыккэ Гоцэкъор мызэу-мытлоу псыхъошхом зэпырыкыгъ, тидзэхэм чыплэу аубытыгъэм дзэклоглэхэр лыгъэ-Іэсыгъэх, Іашэхэри афищагъ. Ащ ишлуагъэккэ, пыим къаришыллэрэ атакэхэр пчэгъэрэ зэклагъагъэх. Гоцэкъом иззо гъогухэр Белоруссиемрэ Польшэмрэ аклоуырыкыгъэх. Лагъымэ шъэ пчэгъэ чыим кычлэхыгъ, псыми кыхилхыгъ. Нэмыщ лагъымэхэр зэфэшхъафыгъэхэми, ахэр зэрэ-зэхэлхэм, кэмыоу кызырэрэ-члэхышхэм афэгъэсагъэти ары иИофхэр дэгъоу зыклогъэ-цаклогъэтигъэхэр. Чыплэ щынагъошхэм а Іэшэ мэхъаджэр къащычлэхыгъэнымкэ Іэпэ-Іэсныгъэу ыкли къулайныгъэу Іэкклогъэр ипашэхэм кыдалытэхэи, ятлонэрэ ыкли апэрэ степень зилэхэ Щытхъум иорден кызыфагъэшъошхэм командованием игысэхэри ягопэшхоу кыфэгущуагъэх.

1945-рэ илъэсым игъатхэ кьалэу Потсдам хъураеу къешлэхыгъэ шъофым пыим лагъымэ пчэгъэ кычлэхыи зэклогъагъ. А кьалэм США-м, Англим, Францием ыкли СССР-м якъэралыгъо Іэшхъэтетхэм язэлулэ щылэнэу зэрэщытыгъэр зэклогъэрэ пыидзэм ипашэхэм зэхыхыгъэти, лагъымэ инхэр бэу кычлэхыгъагъэх. Ау сапер батальоныр сакъэу кычлэхыгъ, кьалэм ыбгъу пстэури, ахэм аполулэшъошгъэ чыплэ нэккхэри аукъэбзыгъэх. А пстэумэ Махьмудэ ахэлэжъагъ. Джащ фэдэу заор аухыгъагъэми, сапер батальоным Берлин идэхъагъу чыплэхэм лагъымэ пчэгъэ къащычлэхыгъ.

Ззошхом заурым Гоцэкъо Махьмудэ ядэжъ кьэклогъыи, илъэс зытлушэ лъэустэнхьэблэ колхозым щылэжъагъ, былымэхъошхэм ахэтыгъ. Нэужым ягъунэгъу кьалэу Краснодар дэтыгъэ заводэу Сединым ыцлэ

зыхышхыгъэм Иоф шиллэнэу Іухьыи, илъэс 40 Іэпэ-цыпэ щылэжъагъ.

Краснодар щэпсэуми кызыщыхъугъэ къуаджэу Лъэустэнхьаблэ щыгъупшэрэп. Лыхъужьым исаугъэт кьоджэ пчэгум ит. Ащ ыбгъуккэ Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Бжыхъэкъо Къымчэрые исаугъэти щыт. Кьоджэдэххэм кызырэралорэмкэ, ячылэ нэхъыгъоу кыдэхъухъагъэмэ Гоцэкъор къахэмыхъэу кыхэклырэрэп.

Лыхъужьым сеупчылгъыцлэрэ ятэ ыцлэрэ урысыцлэхэмкэ зэратхырэр кызыхэклыгъэр кьезгъэлотэнэу.

— Ар зыщыхъугъэр ззошхом илъэхъан ары, — къе-Іуатэ ащ. — 1943-рэ илъэсым Курскэ заом хылыгъэу сыкызыщыаулау, лъэу склэхыгъэм сидзэклоглэ тхылъ лъэшэу ыуцлэпыгъагъ. Лъэкъуацлэр ерагъэу кыхышхыгъыгъ, ау сцлэрэ сятэ ыцлэрэ хамылгъэжъошхэу сятэ ыцлэу Мыхъутарэр Михаилкэ атхи ащ тегъу документхэр кьэнагъэх.

— Адэ зэблахъужьынэу уфэгъэба?

— Сыфэгъэ шхъаеу, заор клогъыгъ, хэтэ ащ пылышхыгъэр? «Псауу тыкьэрэни ащ нахъыбэ тыфаеп», — тлозэ зы чыплэ тимызагъэу, кин мыгъуаер тлэгъоу ззо илъэсхэр зэпытыгъэх.

Гоцэкъом кызыриорэмкэ, «Щытхъум иорден» истепенищ зилэу Краснодар краим кынагъэр нэбгыритлэ — ежырэрэ зы урысыллэрэ.

Фронтовиқыр еджаплэхэм арагъэблагъэ, клэлэджаклогъэр яхэгъэгугу шлу алъэгъоу плугъэнхэм фэгъэхыгъэ ветеран Иофшлэнхэм чанэу ахэлэжъэ. Адыгеими Краснодари яветеран организациехэм мэфэкл мафэхэм лыхъужьыр арагъэблагъэ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.
Ветеранхэм я Адыгэ республикэ совет ипресс-кулыкъу ипаш.

Сурэтым итхэр (сэмэгумкэ кьэбгъэжъэнышъ, шысхэр): Къоджэ Аслъан, Едыдж Пщымаф, Гоцэкъо Махьмуд, Шхъэлэхъо Аскэр; щытхэр — Леонид Рудяк, мытхыгъэм иавтор, Цыклушъэ Аслъан.

Зэгурылонныгъэм жабзэр ылыапс

Бэуу пшлэрэм ибагъэ бэклэ елытыгъ тызыхэт дунаим узэрэхъуорэр, фэшхъаф лъапкхэм узэрэхъуорэр, узэрагурылорэр. Джары зыклатуагъэр «Бээр — псэ».

Дунаир глобализацием игъогутет, техникэм ыкли щылэныгъэм инэмкэ лъэныкъошхэм хэхъоныгъэшхохэр ашлэх. Ащ кыхэккэу бзэхэм язэгъэшлэн мэхъанэу илэм зыкълэты, зешъомбгъу. Интернетими амалышлэхэр къетых, бзэ зэфэ-

шхъафхэр ащи шагъэфедэх.

Цыф лъапкэ зэфэшхъафитлэу нахъ зы чыплэ щызэдэмыпсэуми, ахэр зэгурылонхэм пае жабзэ кыыздагъотын пае. Ти Адыгэ Республикэ зыпштэккэ, лъапкыбэ зыщыпсэурэ чыналыгъу щыт. Ахэм зэккэмэ фитыныгъэ яІ яныдэлъфыбзэ ясабийхэм арагъэшлэнэу. Республикэ тилэ зыщыхъугъэм кыщыублагъэу къэралыгъо бзитлэ дгъэфедэнымкэ фитыныгъэ щылэ хъугъэ. Урысы-

бзэм фэдэу адыгабзэри зы къэралыгъуабзэу ащ кыгоуцауагъ.

Гурыт еджаплэхэм яадыгэ классхэм анэмкэу, тимылъапкэгу сабийхэми адыгабзэр зядгъашлэрэр илъэсипшыим кьехъугъ. Бзэм хэт макъэхэм, гушылэхэм язэгъэшлэн даклоу, лъапкэ творчествэм, адыгэм итарихъ гъогу, ишэн-хабзэхэм ащыдгъэгъозэнхэми тыналэ тет.

Кьалэу Мыекъуапэ изы чыплэу поселкэу Севернэм дэт еджаплэу N 27-м Иоф щызы-

шлэрэ клэлэгъаджэхэм илъэс кьэс Иофхъэбзэ зэфэшхъафхэр зэхэтэхъэх. Ахэм ашыщых «Бзэм и Тхьемафэ» ыкли нэмыккхэр. Джащ фэдэу, хабзэ хъугъэу, гъэтхапэм иапэрэ мафэ щегъэжъагъэу мэлылфэгъум иапэрэ мафэ нэс адыгабзэм имазэ макло.

Адыгабзэм изэгъэшлэн Іэшлэху щытэп. Ащ кыхэккэу апэрэ классым кыщегъэжъагъэу ябгъонэрэм нэс ащеджэрэ клэлэджаклогъэу Иоф зыдасшлэхэрэм мэкъэ зэфэшхъафхэу адыгабзэм хэтхэр нахъ къабзэу кызыралоштым сыналэ тет. Усэ цыкклогъэр, Іурылупчъэхэр, гушылэхъэр ащ фэшлэ сэгъэфедэх. Лъапкхэр зэкклогъыгъэу зэрэмыпсэхэрэр къагурылоным пае, сабийхэр зыщыщ лъапкхэм ягушы-

лэхъу, япшысэхэу адыгэ лъапкыим игушхъэлэжъыгъэ хэтхэм афэдэхэм талъэхъу, ахэр кьэтэгъотых ыкли тэгъэфедэх. Адыгабзэр зэрэдахэр сабийхэм ямызакъоу, ны-тыхэми ядгъэлъэгъуным пае, адыгабзэккэ зэхэтхэрэ Иофхъэбзэ цыкклогъэм ахэр кьятэгъэблагъэх, адыгэ усэхэм, ордэхэм ятэгъэдэлэх.

Апэ сабийм зэхихырэр ным игушыл, ащ кыфиорэ кушъэ ордэдыр ары. Хэтрэ лъапккыи цыфкыи иныдэлъфыбзэ пелэн зэрэщымылэр кыдгурылозэ, ар клэдгъэтхызы, тилофшлэн зэхэтэхъэ, адыгабзэм ишъэфхэр ятэгъашлэх.

ТЕУЦОЖЪ Ларис.
Поселкэу Севернэм дэт еджаплэу N 27-м иклэлэ-егъадж.

Адыгеир Урысыем игупч

Адыгеир Краснодар краим кызыхэкыжыгъэр илээс 20-м кьехъугъ. А уахътэм кыкюцл културэм, искусствэм, спортым зэхьокыныгъэу афэхъугъэр зэфэтхысыжызэ, кьэкюцт уахътэр зыфэдэщтым тегупшысэ.

Урысыем спортымкIэ иминистрэу Виталий Мутко «Зэкъошныгъэм» идиректор шъхьалэу Нэтхъо Адам дэгущылэ.

СурэтышI-модельер цIэрылоу СтIашъу Юрэ ышIыгъэ адыгэ шъуашэхэр Ульяновскэ, Москва, Шъачэ, нэмыкIхэм къащагъэлъэгъоштых.

епллыгъ, ыгу рихьыгъ. Министрэм кызырриуагъэу, Адыгеир спортымкIэ Урысыем игупчэ хъун фае. Стадионэу тикъалэ щашырэр дунэе шапхъэмэ адештэ. Атлетикэ псын-кIэмкIэ, футболымкIэ, нэмыкI спорт лъэпкхэм-кIэ Мыекъяупэ зэнэкъо-кхухэр шызэхашэщтых.

Мыекъяупэ «Зэкъошныгъэр» «Зенит» Санкт-Петербург зэрэ-текIогъагъэр В. Мутко шыгъупшагъэп. Адыгеим ифутбол командэ Премьер-лигэм хэхьаныш, гъэхьагъэхэр шишIынхэ ылэкIыштэу министрэм кы-Иуагъ. Мыекъяупэ шагъэсэрэ спортсменхэр тиреспубликэ имыкIыжыхэу Адыгеим ыцIэкIэ зэнэкъокхухэм ахэлэжъэнхэ фаеу В. Мутко елытэ. Спортым гъэхьагъэу шыгIыхэрэмкIэ тиреспубликэ дунаим нахьышIоу щашIэшт.

Баскетбол командэу «Динамо-МГТУ»-р апшгъэрэ купым щешIээ, финалым хэфагъ, суперлигэм хэхьаным фэбанэ. ЕшIэгъухэр Воронеж шыкIоштых. Краснодар икомандэу «Локомотив — Кубань» щешIэрэ Алексей Саврасенскэр, нэмыкI спортсмен цIэрылохэр Мыекъяупэ къэ-кIожыштых суперлигэм «Динамо-МГТУ»-р зыхахэкIэ.

Гандбол командэу «Адыфым» Мыекъяупэ шапIугъэхэ Яна Усковам, Екатерина Сухановам, Мария Гарбуз, нэмыкIхэм тикъалэ шIэхэу къагъээзжыштых.

Израиль, Тиркуем ащыпсэурэ адыгэ кIатэхэри «Зэкъошныгъэм» щешIэхэ ашIоигъоу Нэтхъо Адамэ тыгъуасэ телефонкIэ кыфитеуагъэх.

Урысыем икьэлишгъэмэ яконцерт хэхьыгъэу Москва шыкIуагъэм Адыгеим икIыгъэ купэу «Майкопчанокхэр» хэлэжъагъ, Шытхъу тхыль кызырэфэгъэ-шшоагъэр Къулэ Амэрбий тыгъуасэ кытилуагъ.

СпортымкIи културэмкIи Адыгеим хэхьоныгъэхэр ешIых, Урысыем игупчэ тиреспубликэ мэхъу. Виталий Мутко Адыгеим кызырэкIуагъэм джащ фэдэ шIуагъэхэр кытфихыгъэх.

ЗэлъашIэрэ сурэтышI-модельерэу СтIашъу Юрэ ышIыгъэ адыгэ шъуашэхэр кышшигъэлэгъонхэу Ульяновскэ шыщхэр кьелъэлугъэх.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкэ
ИофхэмкIэ, IэкIыб
кьэралхэм
ащыпсэурэ
тильэпкьэгъухэм
адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кьэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэ
ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шъхьалэ
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид**

**ПшгъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретарыр**

**НЭПШIЭКЪУЙ
Заур**

**Редакциер
зыхьышIэр:**
385000,
кь. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэ
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыцаушыхьаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпIэ гъэоры-
шIапI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 850**

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗышыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00

Мэфэ заулэкIэ узэкIэIэбжэмэ, Урысыем спортымкIэ иминистрэу Виталий Мутко Мыекъяупэ къэкIогъагъ. Адыгэ Республикэм и Лышгъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ, нэмыкIхэм гушчы-Игъу зафэхъум ыуж Виталий Мутко тиспортсменхэм, тренерхэм аIуклэгъ. Сэнаушыгъэ ин зыхэлъ ныбжыкIэхэр Адыгеим зэрэщы-псэухэрэм ар дэгъоу шыгъуаз.

Министрэм Мыекъяупэ игупсэ

— Илээс 20 фэдиэз сянэ Мыекъяупэ дэсыгъ, — кьелуатэ Виталий Мутко. — Адыгеим спортыр шIу щалъэгъу. Футбол Мыекъяупэ сызэрэщешIэщтыгъэр сшыгъупшэрэп...

Виталий Мутко адыгэ къашьохэр икIасэх. Пчэгум кызыхьэкIэ дахэу тильэпкэ къашьо-

хэр кьешIых. СтадионкIэу тикъалэ щашырэм тызышъидэхьаным кытилуагъэр тшIогъэ-шIэгъон. Адыгэ искусствэр дунаим нахьышIоу щашIэн фаеу министрэм елытэ. Шъачэ Олимпиадэ джэгунхэу шыкIоштыхэм апае културэм епхыгъэ програм-мэу агъэхьазырырэм Адыгэ Республикэр зэрэхэтыштым зэхэ-щакIохэр егупшысэх.

Пчыхъээзыхьэхэр зэрашэщтых

Концертхэу, пчыхъээзыхьэхэу Шъачэ шыкIоштыхэр зезышэщтхэ артистхэр джырэ уахътэ кыхахых. Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу АфэшIэгъо Фаинэрэ АР-м инароднэ артистэу Сихъу Станиславрэ зэнэкъо-къу шIыкIэм тетэу Олимпиадэм изэхэщакIомэ кыхахыгъэх. АдыгабзэкIэ, урысыбзэкIэ, ин-

джылызыбзэкIэ зэрашэщтхэ зэхэхьэхэм тиартистхэр ахэлэжъэ-щтых.

— Адыгэ Республикэм ыцIэкIэ Олимпиадэм тызыкIокIэ тильэпкэ итарихь, ишэн-хабзэхэр дунаим нахьышIоу щашIэнхэм тыпылгышты, — кытилуагъ Ф. АфэшIагъомрэ С. Сихъумрэ.

Дзюдор, самбэр

Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэхэм тибэнакIохэр ахэ-тых. Хьэпэе Арамбий, Хьасанэкъо Муратэ, Гостэкъо Хьумэр, нэмыкIхэм самбэмкIэ гъэхьагъэу яIэр макIэп. Тиспортсмен цIэ-рылохэр Олимпиадэм рагъэблэгъагъэх — кьэгъэлъэгъон зэхэхьэхэм ахэлэжъэщтых.

ДзюдомкIэ тибэнакIохэу Дэ-хъу Азэмаат, Хьакурынэ Хьазрэт, Олег Санинэр, Мэлышэ Ахьмэд, Никита Ширококовыр, ШъэоцIыкIу Рустам, Биданэкъо Заур, Ордэн Андзаур Урысыем ихэшыпы-кIыгъэ командэ аштагъэх. Адыге-им ихэшыпыкIыгъэ командэ итренер шъхьалэу Бастэ Сэлымэ кызырэтилуагъэу, В. Мутко Мыекъяупэ кызырэкIуагъэм шIуагъэу кытфихыгъэр бэ. Зэнэкъокъу инхэм тибэнакIохэр ахагъэлэ-жъэщтых. Японием, Италием, Бразилием клонхэу дзюдоистмэ загъэхьазыры.

«Зэкъошныгъэр» Премьер-лигэм хэхьаштэ?

СтадионкIэу Мыекъяупэ
щашырэм Виталий Мутко

Адыгеим иартистхэу АфэшIэгъо Фа-инэрэ Сихъу Станиславрэ Олимпиа-дэ джэгунхэу Шъачэ шыкIоштыхэм япчыхъээзыхьэхэр зэрашэщтых.

